

309120 ప్రతిది నము ప్రకటింపఁబడును

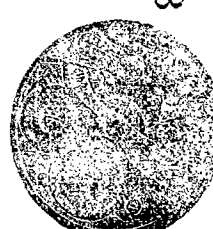
VOL. 5. } తెన్నవట్టణము 1918 నం॥ ఆగస్టు నెల 28 వ తేది బుధవారము } No. 126
నం॥ 51 } కాళియశ్రీవాసుభంపత్నరశ్రావణమాసబహుళసప్తమి 2. } సంచిక ౧౨౬

కాళిదాసంబ
ఇది శ్రీభక్తబోధిని నామ వాచకము.
సంఘమువాచార సంస్కరణమునకు నూర్పరి
మిందువాచకమునది. అంకురము జదివి తీర్చి
వలయును. వెల 4 అణాలు. పోస్టేజీ వేరు.
ఆంధ్రప్రతికా కార్యాలయము,
1, లంబశెట్టి పేట, చినరామ
పేట.

శ్రీశేషులయిన గోపాలకృష్ణ గోకేగారి వద్ద
రంగుల చిత్ర పటము
ప్రతి 1-కి 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0.
వి. సి. భిక్షులు ప్రత్యేకము.
ఆంధ్రప్రతికా కార్యాలయము,
పోస్టాఫీసు 212 మదరాసు.

శ్రీలక్ష్మి పరశ్రాద్ధిని.
డాక్టరు జె. కె. రావుగారి - భౌతికసార.
బుతుకూల, బుతుబద్దహ, కాలము 250 బుతుకూ
(హామ, జపస్థానము (మూర్తి) తీర్పుక వివరణ యగు
వెల 80 మోచాదలు. య. 2-4-0 మాత్రము.
(1209) భక్త్యంతరి అశ్రమము,
48, 88 స్ట్రీట్, ట్రెప్పిక్సు, మద్రాసు.
శ్రీ చాచాబాయి నారోజీగారి
స్వరాజ్యమంత్రోప
దేశము, జీవితము.
వెల 0-4-0] భారతీవేదావృత్తి, ఏలూరు.
మోహిని శైలము:— శ్రీ పురుషులు వాడు
బతు యోగ్యమైనది. మొదలును చలువ జేయును.
కంఠ్రుకలు గాలికుండును. వెంఠ్రుకలు నునుపు
కేగును. మునానవగిరిని చూచుచు. 0-13-0

నీవు భాగ్యవంతుడవు గనుక
నే నొక మూర్ఖమును చూచుచున్నావా? అట్లుంటే
“ఇంద్రజాల నుపేంద్రజాలము” ఈ అభ్యుదయ గ్రంథ
మూలక జర్నలి గారడీ, యోగదృష్టి, పథ్యక్షు, పరశా
ప్రవేశవిద్య, వాయువేగ మనోవేగము, సాత్త్వికము, ఇంద్రి
య ఇంద్రజాలము, క్రియాసాధనము, మంత్రకాస్త్రము, భూరి
జైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లవేక తమోహం
విదిత విశోదగిద్దము గలవు. ఇంటికాక మనుష్యుని మాయ
మజేయదు, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, శిశువులో సహృ
దయను, మనుష్యుని చింతి తిరిగి ప్రతిబింబించు, కరీములొ
తిలకాయతేలి మాటలాడించుట, కంఠ్రుక గంకల కట్టుకొ
మాతకుండా కస్తువులపేర్లు చెప్పట, భూమిమీద గజము
యెత్తున గాత్రమును మనుష్యుని నిద్రాధానముగా నిల్పుట మొ
దల నిర్మియములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథమును చదివిన
నీవు అత్యుత్తముగా మేజర్ బేయింగులకు గాగరంటి యిచ్చు
చున్నాను. డబ్బు సంపాదించుట కది ముఖ్యమైన మార్గము.
వెలను కుదించుకొని ద్రవ్యము ఆర్జించుకొనరు. ఈ వెల
అఖరులోగా కొనవారికి మూప్రేమ యీ గ్రంథమును రు 4 ల
కివ్వబడును. ఇదియెట్లె 15 ల. వలయుచున్నది వెంటనే తమ
దరఖాస్తుతో కూడా అడ్వాన్సుగా 1 రూపాయను మాత్రము
మనియోగదర్ బ్యారా యీక్రింది విలాసమునకు పంపించినచో
ఆ వరకుద్రవ్యమైన గ్రంథమును మిగిలి రు 3 లకు వి. సి.
గ పంపబడును. (894-984)
వి. సి. జనాగనం వాయుడు, బెంగళూరు (గుంటూరు జిల్లా)

తమ కార్యములను సకాలములో నెరవేర్చుకొను నిశ్చయించు జనులందఱును
“ఎలెక్ట్రా” వాచిని కొన్నచో చాల సహాయమును పొందెదరు.
సరియైనకాలములో తమ సంకేతికర్తవ్యములకు పోగలరు.
“ఎలెక్ట్రా” (1049)
తెన్నలో 1914 నం॥ జరిగిన
కాతీయ వస్తుప్రదర్శనమున గ్యాలెయి
స్ట్రీటు ఎలెక్ట్రావాచికి గొప్పబహుమతి
(గ్యాలెయి ప్రీమియం) బహుమతిగా
గొప్ప బహుమానము.
ఎలెక్ట్రా తమ నడక
చాల నిశ్చయముగనుండును.
గడియారములలో శ్రేష్ఠమైన
పరికరములలో చేయబడినది.

గ్వాల్టే కంపెనీ, స్విస్ మేడు.
సమృద్ధివైనగడియారములు. చౌకధరలు. సల నిధములగు వాచీలుగలవు. ప్రతిచోటను దొరకును.
వజంట్లు: బి. ఇ. సంవత్సరశెట్టి అండుకో, ఎస్. ప్లనేడు, మదరాసు.

అమృతాంజనము
చక్కని డబ్బితో సహా నీసా 1-కి వెల 0-2-0
పంచభావచీటి చూచికొనిన మోసము గలదు
తలవొప్పుల మోసమును.
చార్మపునొప్పుల గాఢ బోలును
వాయువు, గొట్టు బుగోట్టును.
సువాసనగలిగి యుండును.
ప్రతీయించు సుండదగినది.
అమృతాంజనం నొచ్చులకు వివ్యామృతము.
దశమూర్తికలచ పొందుచోడే మోసము
తయారుచేయబడు మునుపాండు.
విదేశములలో కూడ దీనిని పొందుచున్నాడు
అమృతాంజనం దీపో, 6, తంబాపెట్టి పేట, మద్రాసు.

ఈవ్యవస్థమున కమూల్యమును పుండు.
ఇది మిగుల హాస్యకరమగు నుండు. పది పద మైదు
కోణాలు రాయుటకుల తెల్లని మచ్చలు, అట్లుకాక చర్మము
వై మరీ యేవిధమైన రంగులను నిర్మూలముచేయును. ముఖ్యము
గా నీ నోమునకు: జాగ్రత్తదీసికొను (భాతరగు) వం దిదియే.
దీని వెల టెన్న 1-కి రూ. 4-6-0 అంచెకూలి వేతే.
(783) Dr. W. N. Dixit, Merchant, Poona City.

మలయ చందనము
(1251) పెంగోగమునకు మోతారము
మందు పుచ్చుకొనుచున్నట్లు ఎవరికి
తెలియదు. పత్యము లేదు. పిచికాకీ
నున్న గు కిరచికిత్సల పనిలేదు. దుచ్చ
మైన మా మలయచందనము ఎలలలు,
తెలుపు, పచ్చ అను మూడు విధముల
పెంగోగమున మూడు పూటలలో మాన్పును. డబ్బీ 1-కి 2-0-0
గంధర్వఫార్మసి, రాజమండ్రి.

ప్రోల్ ఆయిల్
పుష్కములతో తయారుచేయబడిన మిగుల
శ్రేష్ఠమైన తలనూనె నుమారు 250 సంవత్సరములుగ
ప్రసిద్ధి చెందియున్నది ఈ నూనె అతిక నునానగల
దియు, తలకు చల్లదన మిచ్చును. ప్రేమ మార్పు
పుస్సూల్ ఖరీదు బుడ్డి 1-కి ఒక రూపాయ.
కెన్సాన్ యిను మోరాయిలు
కలలో వెంఠ్రుకలుచేసి కాగాలందు కోజు
చరుముచుండినయెడల ధారాళముగా నల్లని వెంఠ్రు
కలు మొలచును. ఖరీదు నీసా 1-కి 1 రూపాయ.
క్యార్ బ్యాటిక్ టూత్ పాడరు
(908) టెన్న 1-కి 8 అణాలు.
ఇదియేగాక సకలవిధమైన వ్యాధులకు వందు
లున్న, మంచి వాసనగల అతిమి శ్రేష్ఠరాలు
ఉన్నవి. కెల్సాన్ కువక్ ప్రాచీ వెస్టినియో వచ్చును.
Bengal Chemical & Pharmaceutical
Works Ltd,
91, Upper Circular Road,
CALCUTTA.
Tele Address:— Raxayan.
Local Agents
P. Rangiah Chetty & Sons. Madras.
Indian Industrial Co.,
M. R. Chandra & Co.,
Madras Swadeshi Stores

అమృతాంజనం
ఈతెన్నము 1250 సంవత్సరము కేసి పుట్టించు మూర్తి
ది జలమును కలిగించి ముద్దకేసుము చేసి తేలి కాక
మంటల పొగోట్టును. ముందును చచ్చుచేసి కేరీమునకు
తేజమును కలిగించును. నీర్లుమును, కేరీమును, కలగోట్టు
కొమ్మలొప్పి మొదలనుచున్నది కెల్సాన్ మొదలించును.
219 అర్థము డబ్బీ 1-కి రూ. 2-0-0-0.
వైద్యకాస్త్ర మునకే: రక్ గోవిందీ,
ఆంకన్ గిగనా కోవభాలయం, 157, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

రెండవ యుద్ధబుణమునకు

(1197)

ద ర ఖా స్తు లి పు డ వే ట్టి త ము లు.

ఈ బుణము నూటికి రెక్కించువన ఈయబడును. వృత్తికన్ను లేదు. ఈ యుద్ధబుణ పత్రములు మొదల 1921వ సంవత్సరములో నూటికి నూరురూపాయలు యివ్వబడును. 1925 వ సం॥లో గూడ నూటికి నూరురూపాయ లీయబడును. 1925సం॥లో 100-కి 103 రూ॥న్ను, 1928లో 100-కి 105 రూపాయలును పత్రములనుకొనువారి యిష్టప్రకార మీయబడును.

ఇంతకంటె భద్రమైన సాముదాచుకొనువద్దతి వేరులేదు.

ఈ ప్రకటననే దరఖాస్తు ఈవయోగించుకొనుటకు దీనిని చింపి మీ పేరుచాసి పంపుదు.

ద ర ఖా స్తు న మూ నా.

మదరాసు బ్యాంకింగ్,..... 1918.

కో కా ధి ప తి,

అయ్యో,

ఇందులో .....రూపాయలచెక్కును లేక రొక్క మను పంపుచున్నాను.

దీనికోసం యుద్ధబుణపత్రమును (ప్రామిసరీసోటు *) నొకదాని నిప్పించిన మీ కెంతయు కృతజ్ఞుడను. ఈ పత్రపు సాముదాచు ఏ సంవత్సరములో సాముదాచుకొనునో ఆ సంవత్సర ముండునచ్చి తక్కినవారిని కొట్టివేయుదు.

* 1921, 28, 25, 28 సంవత్సరములో వాపసుచేయవలయును.

ప్రజలలో ఇవ్వబడును.

ఇట్లు విశ్వసనీయుడు.

పేరు.....చిహ్నము..... (స్వస్థముగ వ్రాయుడు.)

వి రో పా మ హా నం గ మ ము

(రైతుకు ఏకాగ్రీ.)

ఇంగ్లండు

ఇండియా సంస్కరణములు

లండను, ఆగస్టు 25:—ఇండియా దేశమున ప్రజాసత్తాక ప్రవృత్తిను జాతీయ సంఘమునై వాధారపడియున్నది. జాతీయ సంఘములలో పేర్కొనదగిన హిందూదేశీయకానక్యకతయే కలిగినచో విద్యా వ్యాపనమును వియోజకవర్గము లేపుదుటయు జరుగ జాలవు. అట్లుగానిచో నది త్వరగా నెరవేరగలవని సర్వవిధముల ఆశ్చర్యము అజ్ఞానము పత్రము వ్రాసిరి.

శత్రుదేశములతో వ్యాపారము.

లండను, ఆగస్టు 27:—యుద్ధానంతరము 10 ఏండ్లవఱకు శత్రువులతో వ్యాపారము సంపూర్ణముగా నుండుట లక్ష్యముగా సంఘమువారు తీర్మానించిరి.

జర్మను తూర్పు ఆఫ్రికాలో

ఇండియనుల సభికముగ చేర్చుట.

లండను, ఆగస్టు 28:—ఆ కాఖాతు గారు వ్రాసిన విషయము నాకు గూడ సమ్యక్ముగా నున్నది. అవట భారతీయులకు వ్యతిరేకము చాల గలదు. దేశ చరిత్ర స్త్రీయు. చిన్న చిన్న భూములు లక్షలకొలది ప్రజల కివ్వవచ్చును. ఇండియా వారచట భూములు బాగుగా వినియోగించి లాభమును గడిప వీలు గలను. ఆ రాష్ట్రపాలనను గూడ భారతీయులకే యివ్వవచ్చును. రాష్ట్రీయకాఖులలోని యుద్ధాగ్రులకు కలెక్టరు జడ్జి పదవులకు నియమింపవచ్చును. పోలీసు డిప్టీ నూపర్నంటులను సైనికోద్యోగులకుగా పంపవచ్చును. శివ పురము రూపు మున్నగు కళాకాలలవారిని కోడ్లు రైల్వేలు వంటెనలు మున్నగువారిని నిర్మించుటకు ఇంజనీర్లుగా నియమింపవచ్చును. ఇండియా ప్రజలు ఆ ధిని వేళ న స్థాపనమునందు తమప్రజ్ఞకు చూపవలెను. కేరలము అటవికులుగా నున్న నీగ్రోలకు వారు నాగరికతను నేర్పవలెను తమ సామర్థ్యమును పరీక్షింపదగునని ఇంగ్లాండువారతనము గోరిన ఆత్మగౌరవముగల భారతీయులను తూర్పుఆఫ్రికాయందుద్ధాగ్రులనుగా నియమింపదగును. ఇండియావారతనమును ప్రజలు తమచాక్రమున సామర్థ్యమును ప్రకటించదగునని సర్ధియదోడు మారిసు గారు నడిపిరి. వీరు తూర్పుఆఫ్రికాలో 20 నెలలుండిరి. ఇండియా ప్రజలను ఇండియాదేశమునందే సద్దబాటు చేయదగునని ఇతిర దేశములకు పంప నననము లేదు. ఇండియాలో నింక నుపయోగమునకు లేదని ప్రత్యేక పధికముగానున్నది. కాన వారు యుద్ధమున సభికమగు సహాయము చేసిరిగాన

నితరదేశములలో నివసించుటకు వారికినూడ హక్కుపడవలెనని ఆ కాఖాతు మారిసు గారు చేసినవాదన కాధార మగుపడదు. ఇండియాలోనే వారికి పరిపాలనాధికారము లేవనగా ఇతిర దేశములలో వారికి పరిపాలనాధికార మొసంగుట ఎట్లు సాధ్యమగును? ఆఫ్రికా ఆసియాదేశస్థితులు భిన్నములు. సంస్కరణముల ప్రకారము కొత్త బాధ్యతల వహించుటకే అవటివారు చాలరిని మైమునాత్రిక వ్రాసినది.

ప్రాస్తు

తీర్మాలు వశముగుట.

పారిసు, ఆగస్టు 26:—బ్రిటిషురంగమునుండి హాగను విశేషం ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు:— బింగ్సు గారు అతిప్రాముఖ్యకార్యము తీర్మానము వశముగొనుటయే. ఇది వశముగుట మూలమున మీ రామాంటు గ్రాయుచున్నాడ మిత్రమందలి పత్రమైనది. కొద్దిమంది బ్రిటిషువారు మీ రామాంటునకు ప్రవేశించినప్పుడు జర్మనులు వారిని లొంగిపోవ నిర్బంధించి కాని బ్రిటిషువారు “మేము లొంగి పోవలయు నవసరములేదు” అని లేచి ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. ఇంతలో వైమానికులు “నైగ్రోలు కో స్థానమును వదలక యుండుడు. మీ ప సామము వచ్చుచున్నాను”ను ప్రకటనమును చేసిరి. తరువాత 15 నిమిషములలో వారు జర్మనులవారినుండి రక్షింపబడిరి. జర్మనులు పట్టుకొనబడిరి.

ప్రస్తుత బ్రిటిషు పంక్తి.

లండను, ఆగస్టు 28:—చునపంక్తి ప్రస్తుతము ఈక్రింద తెల్పబడిన స్థానములయందు గలదరియు అనియన్నియు చున యాధీనమున గలవనియు రూటరుకు తెలియజచ్చినది. మాంకిలా ప్రాన్, వాంకోరుక్రొయి నెల్లిను పడమటి సరిహద్దులు, నైల్, మోరీ, ఫెవెరూల్, బట్టిడ్, వాల్లంకోరు, యూకోరు, లాబాయి మేము మార్చున పక్షం తూర్పునను దక్షిణమునను, బహర్రిన్ లానినెట్టిట్ పశ్చిమమునను పోరుచున్నాము. కార్నాయిపురము మావశమైనది.

జర్మనుల నెపము.

నైరుతుల స్థితి ప్రజలకు తెలియకుండ దాచివేయుట. లండను, ఆగస్టు 28:—ఆమెప్పుడుడను — బ్రిటిషువారును పరాసువారును ఈనెల 28-వ తేదీని గత దినమున ఓడి నిష్పట్టిక్రొత్తనైపులతో పరాసు తరఫునకు శత్రులతో పోరాడెనుటపట్టి జర్మనులు తమ నైరుతుల నిజస్థితిని తమ ప్రజలకు తెలియజేయుట లేదని తెలిపి ఆశ్చర్యమును ప్రకటించును.

శత్రువులనీతి బాహ్యత

అదృష్ట రణరంగము

లండను, ఆగస్టు 26:—బ్రిటిషువారి ప్రధాన కార్యాలయమును రూటరు విశేషమునట్లు నేటి సాయంత్రము తొలి సంపాదన:—కోమింగ్ రంగమునండి శత్రువులు చాల గతకు వెనుక నుండి మారికొన్ని స్థలములందు గుంపులు గుంపులు శత్రువులు యిటునటు సంచరించు చున్నారు. సమయమునొక మాట లొంగిపోవుటకు సంసిద్ధులగుచున్న వారి. ప్రస్తుతము శత్రువులు చాలవీటి బాహ్యముగ ప్రవర్తించుచున్నారని విన్నవించిన శత్రువులు తీవ్రవాలువరియ దగ్గర తలపడిరి. కాని మేము మా వా బారినుండి తప్పించుకొనటకు గొప్ప ప్రయత్నములు చేయుచున్నాము. రణరంగ మదృశముగ నున్నది. ప్రసిద్ధి గాంచిన లాబాయి నెల్లిమిత్తము తీవ్రముగ పోరుజరుగుచున్నది. ఇరుట పగలంతయు పోరులు అశక్తమపరాక్రమముతో పోరి 200 మంది బండిలుగ జేయబడిరి. ప్రాంతికాలయందు ఎవెన్ సెన్ లన్ బాహ్యములో ప్రవేశించిరి. మా కానిలి ఆశ్చర్యదశములుకూడ బాహ్యము దిల్లాయిలో ప్రవేశించుచుండెనని వై మా నికులు తెలిపిరి. శత్రువులు చెల్లాచెదులుగ సారిపోవుచున్న వారు. సహాయనైపులు రణరంగమున ప్రవేశించుచున్నయవి. వీని జూడ జర్మనులు మాచే నెట్టబడుచున్న వారని విదితము. తమమూలనైపులను బిభ్రించునట్లు కాన్పించును. నేడు ప్రేతండి బాహ్యము వత్తమునకు ముందుకేగవారు. 21 వ తేదీనుండి 20 వేలమంది బ్రిటిషువారిచే బండిలుగ జేయబడిరిని అంచనా చేయబడినది. జూలై 15-వ తేదీనుండి మిత్రమందలివారందరను కలిపి 100 వేల మందిని బండిలుగ గొరినని తెలియచున్నయది. వేగు స్థానములందు దున్న నైపులు భుల్లీకోర్టు సరిహద్దులలో ప్రవేశించిన వని తెలియచున్నయది. యూకోర్టులాతేయను ఉన్నలిపు టడవిని వశకరణము చేసికొంటిమి. లొంగ్యాలుమిదికి పోతిమి. టాంకుబండ్ల సహాయముతో న్యూడి లండన్ శత్రువులను లోబాన్లు ఆడివినుండి పారిదోలిరి. బాహ్యములో ప్రవేశించిన జెప్పనగు. చిట్టచివరికి బాహ్యలో ప్రవేశించగలిగి 400 మందినూడ పశుబంధుకొనిరి. శత్రువులు వీలిసాయి చిందరవందగ నున్న వారు. అందుచే శత్రువులు ప్రతియుద్ధమును జేయుటయేలేదు. నేను ఆ సేకస్థలముల యందు అతిముండిగ పోరుజరిగినది. కాని ఇది ప్రత్యేకము జేయబడినపుడు మరొక ప్రత్యేకముచెరటను ఎప్పుడగ ప్రతియుద్ధము జరుగలేదు

జర్మను మూలనైపుములు.

లండను, ఆగస్టు 24:—బ్రిటిషు కార్యాలయమునందలి రూటరు విశేషమును తొలిములమున నిట్లు చెప్పుచున్నాడు. బాహ్యనైపు బ్రిటిషువారికోక ఎరుక్కొనుటకు జర్మనులు తమ స్థానిక మూలనైపుములను తీయుచున్నారు. బిహూకోర్టురద్ద తీవ్రమైనవాడి జయింపబడినది. ఇప్పుడు శత్రువుల చక్కెరలు బురుజులు కలవు. గొమికోర్టునాటి మాహారా వాంగ్రు మొరివరకు వెళ్ళి. ఆస్ట్రేలియా భాగములలో నొకటి కుంపయము కలిపెట్టి మైలులో మూవరకుతు దూరము ముందునకు నడచిరి. వాకపడి భూభివ మునులను అడవి వేసిరి గాని చల్లపరచినది.

పరాసు దేశములో బ్రిటిషు సైన్యములు.

ప్రపంచపు వింతలలో నొకటి.

లండను, ఆగస్టు 21:—ప్రాస్తు దేశమందలి బ్రిటిషు సైన్యముల స్థితియు దైర్యమును ప్రపంచపు వింతలలో నొకటి గ నున్నది. జబ్బుపడినవారి సంఖ్య మిక్కిలి స్వల్పము. వారి ఆరోగ్యము మిగుల బాగా ఉన్నది. పోరాడుటకు గల దైర్యము మునుపటి వలెనే అధికముగ నున్నది. 34 సంవత్సరముల నుండి పోరాడుచున్న వాడైర్య సాహసములకలన మాసైన్యములు జర్మను సైన్యములకంటె గొప్పవనియు, దైర్య సాహసము లందు అధిక్యతకలిగి యున్నవనియు నిరూపించును. మానాయ కత్వము హెచ్చినది.

జర్మనుల పలాయనము.

లండను, ఆగస్టు 27:—జర్మనులు బహిరంగమున మిత్రమండలి సేన నెదుర్కొనాలకపోయిరి. వారి దినుబద్ధులైన వలు వైపులనుండి మిత్రమండలి సేన తలపడ వారంభించి రను జర్మనుల కింకను దానియందు పరిపూర్ణ మగు విశ్వాసము కలదు.

ఆంగ్ల సేవల వ్యయము.

లండను, ఆగస్టు 26:— ఈ నెల 21-25 తేదీల నడుమ బ్రిటిషు మూడవ వార్షిక సేవలలో 235000 మంది చనిపోయిరి.

సోమయాధము.

బహుమతి కు తరమున నిర్దేశము ప్రబల మగుచున్నది. దక్షిణమున నామమాత్రము 1916 లో జరిగిన 4 నెలల యుద్ధములోను మేము 44 చదరపు మైళ్ల స్థలము నాక్రమించితిమి. ఇప్పుడు 21-25 తేదీలవరకు 116 చదరపు మైళ్ల నాక్రమించితిమని ప్రకటింపబడెను.

ఆంగ్ల సేవల పురోగమనము

26 వ తేదీ రాత్రి ముగ్గురు హిందూలు ప్రకటించిరి: కాంసెల్మెంట్ మొదలు గాల్వెన్సరీ వరకు స్కైప్రె కిర ప్రకటనలు 26 వ తేదీ యాదవమున కెనడా స్కాట్లండు లండను సేవల తలపడెను. కెనడావారు దక్షిణమున తలపడి శత్రుసేవలో చొరబడి ఆరెంజిబాటును మొదటి సురంభము నందే వశపరుచుకొనిరి. పిమ్మట వర్షము కురియ నారంభించి నను వారు వాన్కోవర్ మాంట్రీల్ వెళ్ళుటకు పశ్చిమమున నుండి స్కైప్రె కు తరమున స్కాట్లండు సేవ నాక్రమించి దక్షిణమున నున్న ఇర్లము స్థానము నాక్రమించుచుండగ వాహియి లండను సేవలో గలది కొంత ప్రదేశమున వశపరుచుకొనెను. చాలవం దని పట్టుకొనెను. దక్షిణమున సోము కిర ప్రకటనలు ముందుకు పోతిమి. ఆస్ట్రేలియా సేవ కేపీ నాక్రమించి ముందుకు పోయి నుజునీ నాక్రమించిరి. ఆంగ్ల సేవ మొత్తమున వంకరు సోను వెల్పు సేవ బెజింటును లాగ్రాడు నాక్రమించెను.

శిశు శత్రువిమానములను కూల్చుట

25-వ తేదీని మావిమానములు బాంబులను హెచ్చుగా వదిలెను. 32 బంబుల బాంబులను వదిలితిమి. మొత్తము 38 శత్రువిమానములను నాశనము జేసితిమి. మాని 5 కనబడలేదు.

ప్రాంతపురువుల ప్రేమ.

25-26 తేదీలను రాత్రి ప్రాంతపురువు మానుషముల మీద బాంబులను వదిలితిమి. ప్రాంతపురువుల చాల వ్యయము కలిగినది. మానుషములలో 2 బంబుల బాంబులను వదిలితిమి. మరి 4 బంబుల నిరర్థకములలో వదిలి విమానము లన్నియును మరలినవచ్చెను.

600 మందిని పట్టుకొనుట.

అగ్రేసరి కిర ప్రకటనలను పరానువారు తలపడి డ్రెస్సోయిలెను రోయి, సెంటు మాన్యులను 800 మంది నైనుకులను పట్టుకొనిరి. వాస్తవములో శత్రువులను తిరిమిరి.

రోయిని పట్టుకొనుట.

లండను, ఆగస్టు 26:— జనరలు డేవిస్ గారి మొదటి సేవ సేద 3 మైళ్లరంగున 3 మైళ్లు ముందుకుపోయి లోయ నాక్రమించెను.

జర్మనుల కశుభవార్త

అమెస్టర్డం, ఆగస్టు 26:— శుష్క రంగున జర్మనులకు పరామాయలు కలిగినది. వారు సురల స్వరక్షణ ప్రయత్నములనే సలుపుటలేనని ఆపకంధనములను సలపవలెనని లేదని మెల్లమెల్లన ప్రకటనలు తెలుప వారంభించిన వారిలో స్ట్రెయిను ఒకడు. జర్మను సేనానా లాండోనులో పోరినవడసిరి. కొంద రుత్సాత్య గావించుకొనిరి. బెల్గ్రోమును కలరు. కొందరు సేనలను వదిలిపోయి రిమి వనంతులు ప్రబలముగా నున్నవి. జర్మను ప్రజాసత్తాక వాసుల సంఘమున మేన నొక కరపత్రము ప్రకటింపబడినది. జర్మను దొంగమును తొలగించుటకు జర్మను ప్రజలు ప్రయత్నింపవలెను. అట్లు చేసిన వారు చేసిన దారుణ కృత్యములకు తగిన ప్రాయశ్చిత్త మగునని ఆకరపత్రమునందు నైనుకులను ప్రోత్సహించుచు వ్రాయబడిన దని స్ట్రెయిను నుడివెను.

జర్మను సేనలు

లండను, ఆగస్టు 26:— గోబు అడవిలో జర్మనుల స్థితి విషమము. చాలా సుగోయ వాయువులను వెనుకగూడ వారికి ప్రతికూలమై సోమిగడ్డ ప్రదేశమునకు జలమయును వంతెన లన్నియు విక్రమంధలి వశమున నున్నవి. జర్మనులు తలచినరీతిని వెనుకకుపోయిరి. విక్రమంధలి యుద్ధము సెరవేరదని జర్మను లిప్పుడు హెచ్చుగా ప్రకటించు కొనుచున్నారు.

ప్రెస్వి నీలియని పరానువారు పట్టుకొనుట.

26 వ తేదీని పరానువారు పట్టుకొనిరిని ప్రకటించ బడినది. మొదట ఫిరంగులధికముగా కాల్పుబడెను. జర్మనులు పట్టు

దలతో నిలచిరి. పిమ్మట శత్రువు మగు ద్వంద్వసంకుల సమరము జరిగినది. సెంటుమాలో గూడ పరానువారి వశమైనది.

బాహుము - మెర్రికోరు

సోమవారమువాడు మధ్యాహ్నమున రాత్రియు ప్రబల సంక్రామము జరిగినది. శత్రువులు తలపడి చాల నష్టపడిరి. రాత్రికృత్యములు తలపడగా తిరిమితిమి. బహుమతి కు తరమున న్యూజీలండు సేవ తలపడెను. ఆంగ్ల సేవ విగాంటరి వంక కేగెను. కోసెలను యుద్ధ ప్రబలయ్యుద్ధము జరిగినది. ఆస్ట్రేలియా కనడా స్కాట్లండు సేవలను గూడ పోరిస్తానముల నాక్రమించెను. 21 వ తేదీనండి 21000 మంది పట్టుపడిరి.

అగ్రేసరి

దక్షిణాగ్రేసరి ముగియగల్గిన సాయము.

లండను, ఆగస్టు 26:— దక్షిణాగ్రేసరి ముగియగల్గిన బర్షను గారితో రూటు ప్రతినిధి మాట్లాడగా వారు జర్మను ముగితి సోల్పా అనునతిని ముపన్యాసమునకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు పట్టు చెప్పిరి:— యూరప్ యుద్ధమున జరిగిన వారిని యుద్ధమున నుపయోగించుటవలన గలుగు నైతిక ఫలములను గూర్చి సోల్పా గారి భావమును జూడ హిందూ నొకటియు వైన నొకటియు నున్నట్లును ఉండుటయే కాక యుద్ధసందర్భమునందలి వాస్తవ స్థితులను గమనింపలేకుండుటయు వ్యక్తమగుచున్నది. బర్షను గారు దక్షిణాగ్రేసరియందలి అగ్రేసరి వాతివాది యుద్ధాచారమునకు ఆదేశమునకు ప్రకటనను జర్మను ప్రాంత దేశము నందలి అగ్రేసరిలను వున్నట్టి తిరిగి వ్యతిరేకమును చెల్లి జర్మను వైపున అగ్రేసరియందలి హెర్బికో ఒకవంశీకములు జర్మనీవారు మఱల అగ్రేసరియనకు వచ్చుటకు నిరర్థకముగా నున్నారని చెప్పిరి. చాలకాలమునుండి జర్మనును ప్రభువుల దురాదర్శమునుండి తిమ్మను రక్షించుటకు వచ్చినట్లుగా బ్రిటిషుపతాకముక్రింద సందర్శనమునకు వారు స్వాగతి మొనరుచున్నారు. అగ్రేసరి సేవలను దీనివేయటము గూర్చి సోల్పాగారి భావమునుగూర్చి బర్షనుగారు తెల్పుచు యుద్ధమునకు ముందు ఇర్లము అగ్రేసరియందలి దేశములను యుద్ధ సన్నద్ధముగా జేయుటకు సంపూర్ణ మగు తర్ఫీదును శిక్షణయు కొనసాగుటకై యుద్ధమును దక్షిణాగ్రేసరియందలి సేనాధిపతులకు ప్రబలముగా గోచరింపలేదు.

అమెర్రికో

కూర్మానాద్దలెను కంపెనీ.

నూయార్క్, ఆగస్టు 26:— డెడెంట్ ఎడ్మిరాల్టీ కోర్టునందు జడ్జిమెంటు గారు కూర్మానాద్దలెను కంపెనీవారి కేసునుగూర్చి తీర్పుచెప్పింపు లూసిటానియా నావ స్వయము మూలమున గలిగిన ప్రాణాపాయ వ్యయములకు కూర్మానాద్దలెను కంపెనీవారు బాధ్యులు గారనియు, దీనిన 12 మాసములందు పరిశోధనజరుపగా లూసిటానియా నాయుధమున నుండ లేదనియు, అందు ప్రేమము గుండ్లు లేవనియు నిర్ధారణమయ్యెననియు తీర్పుచెప్పి నాకోరిన కంపెనీను, నావకులును నావ స్వయములను మాపిన కార్యాచరణమునకు వారిని బహూకరించిరి.

వీనా

వైస్రొత్తి

వెకింగు, ఆగస్టు 26:— జర్మను వారు వైనా సరిహద్దును బలపఱచిరి. జర్మనుల భావము ప్రకారము వెల్లు బలపఱచుట యవసరమయ్యెను. వైనా జవాను ఏర్పాటునందు నిది అంగీకరింపబడెను. కాని మిత్రముండలి ఏర్పాటునందు లేదు. నెమి నావ్ గారును కొన్ని వేలమంది జర్మనులు మాట్లాడినట్టి మా గ్వారు బోర్నివిక్కు సేనవై అకస్మికముగా బడి మాట్లివిస్సాన్ ఫర్మును స్వాధీనపఱచుకొని ఖైదీల నవేలములను బట్టుకొనిరి.

స్పెయిను - జర్మనీ.

లండను, ఆగస్టు 27:— జర్మనులు స్పెయిను వారి మగతుల కంగీకరించిరి. స్పెయిలో నున్న జర్మను నౌకలన్నియు స్పెయినువారి వశము జేయబడును.

ఇటలీ రంగము.

లండను, ఆగస్టు 27:— బ్రిటిషువారు ఆసియాగోట్ పర్వతమున దాడిచి 270 మందిని కొన్ని మరఫిరంగులను వశపరుచుకొనిరి.

ఆల్బేనియా

అల్బానియారంగము.

లండను, ఆగస్టు 26:— డొరినుచువు సమీపమున గూరునది కిరుప్కలను హోప్రమాలోకు ఫిరంగు లధికముగా కాల్పుబడెను. డెవోరీ - టోమిరిక్సానుల సంఘస్థానమున ఆస్ట్రీయావారు రెండుసార్లు తలపడిరి. పరానువారు వారిని తిరిమి గాని పిమ్మట ఇటలీవారితో సమపక్షి యగుటకు కొద్దిగా వెనుకకునడచిరి.

బర్క్

ఘూర్కాలనాహ సకృత్యములు.

లండను, ఆగస్టు 26:— పల్లెపుకలో బ్రిటిషువైస్రొత్తి ముందుగా రూటు విశేషముచేట్లు ఆగస్టు 20 తేదీని తంజివంపి నాడు:— తురుష్కులు ఆరంభించిన మును ప్రారంభించి పల నైనునుండి ముమ్మలను మరలించెద రని శత్రువార్తా ప్రతీకలు ముందుగా నూచించినవి. నిశ్చయముగా భారతీయులను గౌరవముతో చూచుటకు మోదవ నైనుకులు శత్రువున కవకాశమును కలుగజేసిరి. యుద్ధ మొదలుకు తేలండుట సరియేగాదా. శత్రువులు తమ ప్రదేశములందు భీతాచూలై కణకుచున్న వారు. తెల్లవాడును హయింద వులును గల నీవీరి వై తలపడి కలవరుపరుచుటచే శత్రువులు భయపడ జొచ్చిరి. ఈ స్వల్పపోరులందు, కల్పినిజయులు భారతీయుల కంటయు లాభకరముగా నున్నయి. ఈ జనుములను ఉత్సాహపూరిత లై మాటిమాటికి ప్రోత్సహింపమున సత్పదచని సమరీత్సాహమును గాపుచున్నవారు. వారి యధికారులతో భారతీయ నైనుకులు ఇల్లు ప్రస్తాపించుచున్నవారు; “ఆకొండను ముట్టడించిన బాగుండ దాని ఆయాకండములను నేటిరాత్రిముట్టడించ రాదా” అగ్నివర్షము శత్రువులపంక్తినుండి కురియుచుండ సిక్కులు తురుష్కుల కండములలోకి దుమికి శత్రువులను ఆశ్చర్య పరిచిరి. 38 గురిని బండిలుగ గొంపోయిరి. తమలో ఒకడు హతుడాయెను. 4 గురుతుతగా త్రులైరి. ఘూర్కాలు పట్టపగలు వొమ్మియెనర్పి దగ్గరకు బోవువరకు శత్రువులకు తెలియకుండగ తురుష్కుల కండములలో దుమికి 15 తురుష్కులను చాతముజేసిరి. 15 గురిని బండిలుగ జేసిరి. ఘూర్కాలు ఒకగుండునైను మెల్లలేను. వారిలో ఒక్కరికి మాత్రము గాయములు తగిలినవి. తురుష్కునైనుకుని శరీరమున గృచ్చిన బాతును రెండవఘూర్కా నైనుకోవోగి మరల బైకి తాగు కొనుటకు కండక మతిసన్నముగా నుండుటచే పీలులేకుం డెని విశేషముచే తెలుపుచున్నవారు. ఇంకొక తురుష్కునైనుకుడు తన బాతు మొనకు ఘూర్కా నైనుకాధికారి ప్రక్క ఎముకలలోనికి గ్రుచ్చుచుండెను. ఈ యధికారికి ప్రాణాపాయము కలిగియుండవలసినదే కాని మాతాత్మక తన శత్రువు తలనాని భుజములనుండి చాటిపోయినది. అతి చతురతో ఘూర్కా నైనుకోవోగి తన ఆయుధముతో ఆ తురుష్కుని తలను చెండాడెను. ఈ కొండకాలివారగు ఈ ఘూర్కాల కార్యములు విశేషమునకు అమితాశ్చర్యమున గొల్పినవాయెను. వీరి నెంతయు కొండంతగ కొని యాడుచున్న వాడు. వీరింతే వై పుణ్యముతో పోరుచుకే కావలిగా యుచున్న తురుష్కు నైనుకులు తమ స్థానములందుండే మాత్రమే బడియుండిరి. విరిపు నైనుకులు భారతీయులతో కలసి ముఖ్యమైన దొమ్మిని పట్టిరి. దొమ్మిజరుగు ప్రదేశము విరిపువారికిని భారతీయులకును ఆసౌకర్యముగనున్నను తురుష్కులు పూర్తిగా పీడితే చుట్టుముట్టడించబడి ఆశ్చర్యపడిరి. తురుష్కులకు గొప్పవస్తుములు కలిగినవి. 200 మంది తురుష్కులు మడసిరి. 180 మంది బండికృతులైరి. 15 ముఫిరంగులు విరిపు భారతీయులచే జిక్కినవి.

మొనూరు సంస్థానమున ఆయుర్వేద యూనానీ వైద్యములకు ప్రోత్సాహము:— పాశ్చాత్య వైద్యశాస్త్ర పరీక్షల యందు పట్టుమును బడసి సంస్కృత భాషాపరిచయముగలిగిన వారికి కలకత్తా నగరమునకేగి అచట మూడేండ్లు ఆయుర్వేదము నభ్యసించవలెను. అట్లంగీకరించిన వారికి నెలకు చెరురు 75 లును మొనూరు సంస్థానము వారిచ్చెదరు. అట్లే ఆంగ్లవైద్య పట్టుమును బడసి అగ్రవీరు, పెరిషియను భాషలయందు పరిచయముగల వారొకరు డిల్లీలో సిద్ధికా కాలలో 5 వత్సరములు యూనానీ వైద్యము నభ్యసింపవలెను. అతనికిగూడ నెలకు రు 75 లు వంతున నిచ్చెదరు. ఆయుర్వేద పండితపట్టుమును బడసినవారొకరును యూనానీ చాకీంపట్టుమును బడసిన వారొకరును చెన్నపురలో గాని బాంబాయిలో గాని ఎల్. ఎస్. ఎస్. తక్ ఎం. డి. సి. ఎం. పరీక్షకు చదువుటకు తగిన అంగీకారముగలవారు కావలెను వారికి నెలకు చెరురు 50 లు యియ్యబడును.

ప్రకటన

లేపటిడినము శ్రీ కృష్ణజయంతి యగుటచే,
ప్రతీక వెలువడదు. సంపాదకుడు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1918-వ సం॥ ఆగస్టునెల 28-వ తేది

బుధవారము.

దేశాభిమానము-స్వాభిమానము

అవసరజాతీయసభ

లోకమునందు నాయకులు ప్రజలు ప్రాక్షాన సంస్కారమున కనుకూలముగ వారి దేశాభిమానమును దేశప్రయోజనములను ప్రజామితమును న్యాఖ్యానముచేయుట ప్రకృతిలక్షణము. మనుజుల కనుభవమునందు లేని భావములు గ్రాహ్యములు గావు. ఎవ రేకంఠమును డట్టినను పంఠమును నెగ్గించుకొనుటకై విశ్వప్రయత్నములను జేయుట మానవస్వభావము. ఇందెంతవరకు స్వప్రయోజనముగలదో ఎంతవరకు ధర్మము గలదో వారి యంతరాత్మలు నిర్ణయింపగలవు గాని ఇతరులు నిర్ణయింప నోరరు. రాజ్యాంగజీవనమునందు ప్రజలు వారీయనుభవమునె మహాసిద్ధాంత మని నమ్ముటయును, దానిని బోధించుటయును ప్రకృతి ధర్మము. పరాధీనస్థితియు దున్న దేశములందు పాలకపాలితులకు వారిదృష్టాంతమునందు గల భేద భావముల వినిమయవిన్యాసములవలన రాజ్యాంగములం దనంతములైన భేదభావములు సహజముగ గలుగుచుండును. భేదకాలములు పాలక పాలితుల నిరీక్షణమునందే గలవు. భేదభావమును బ్రకటిం చెడివారు దేశద్రోహు లనుటగాని రాజద్రోహు లనుటగాని యసంగతము. ఒక వ్యక్తిసంస్కారము కొంతవరకు వ్యాపించుచున్నది. వేరొక వ్యక్తి సంస్కారము మొదటి వ్యక్తి సంస్కారమును మీరుచున్నది. ఇందు ద్రోహరోపణమును జేయుట కేవిధమైన కారణములును గనబడవు. రాజ్యాంగజీవనమునందే దేశభావము బలమునకు గారణంబైనను భేదాభిప్రాయము ద్రోహము గాజాలదు. కాని దేశావసరములందు స్వమతమును స్వప్రయోజనమును స్వాభిమానమును పరిత్యజించుట దేశాభిమానమునకు లక్ష్యమని ఫకల దేశచరిత్రములు బోధించుచున్నవి. వర్తమానమహాసంగ్రామము లోకమున కీ మహాపదేశమును జేయుచున్నది. గ్రేటుబ్రిటను ప్రాన్సు జర్మనీ అమెరికా దేశములందు యుద్ధమునకు పూర్వము భేదాభిప్రాయములను గల కక్షలు నాయకులు యుద్ధ మారంభమైన తరువాతను బలవంతులైన శత్రువులను ప్రతిఘటించుటకై భేదాభిప్రాయములను పరిత్యజించుటయును నేకాభిప్రాయమును గలిగియుండుటయును నవసరంబై సాధ్యమైనది. విషమదశయందు దేశమునందు పరస్పర కలహములకు గారణంబు లేర్పడినపుడు ప్రతిపక్షాలు సులభముగ దేశమును భేదింపగలరు. మనల నాక్షేపించుటకును భేదించుటకును నాంగ్ల ఇండియనులకు సందు గలిగినది.

రాజ్యాంగసంస్కరణములు ప్రకటించిన తరువాతను మనదేశమునందు మూడుపక్షము

లేర్పడినవి. మూడుపక్షముల వారికిని గల దేశాభిమానమును శంకించుటయును ద్రోహరోపణము చేయుటయును ససంగతము. మొదటిపక్షము వారు రాజ్యాంగ సంస్కరణవిధానము నంగీకరించుచు మార్పులను గోరుచున్నారు. రెండవ పక్షమువారు రాజ్యాంగ సంస్కరణ విధానము నంగీకరింపకపోవుచు మార్పులను గోరుచున్నారు. మూడవ పక్షమువారు సంస్కరణవిధానమును నిరాకరించుచు మార్పులను గోరుట మూడుపక్షములవారికిని సమానధర్మముగ నున్నది. భిన్నాభిప్రాయములుగల భారతీయులందఱును గలసి సోదర భావముతో సంప్రదించి వారి భేదాభిప్రాయములను సవరించుకొన జాలకుండుట శోచనీయముగ నున్నది. మూడు కక్షలవారును వారి విశిష్టప్రాయములను వ్యక్తముచేయుటకు 1. స్థాయిసంఘ సమావేశముగలదు. 2. విషయనిర్ణయోపసంఘము గలదు. 3. జాతీయ మహాసభ గలదు. మూడు సమావేశములందును మూడు పక్షముల వారును వారి వాదముల బలాబలములను ప్రజలకు ప్రతినిధులకు శ్రుతపరచుట కవకాశములు గలవు. ప్రజలు ప్రతిఘటించు వారి ధర్మమును గుర్తెరుగని యజ్ఞులుగారు. వాదబలమును గ్రహించి వారి సమ్యక్తులను వెల్లడి చేయగలరని రాజకీయ సభలనుజూచిన వారల కనుభవము వలన చెలియుచున్నది. ఆ యవకాశములు నిరుపయోగమై ఏకాభిప్రాయమును వ్యక్తీకరించుట కవకాశము లేనపుడు మూడుపక్షములవారును వారివారి మతములను ప్రత్యేకముగ బ్రకటించుట యుక్తముగ నుండును. ఇది సరళమార్గము. జాతీయబలమునకు సాధనము. విషయప్రాప్తికి మూలము. దేశాభిమానము భద్రమైన ఈ మార్గము నవలంబించుటకుజదు లన్యోన్య విశ్వాసమును వదిలి ఒండొరులను నిందించుకొనుట వలనను మన ప్రతిపక్షులు మనలను జరిహరించుటకును ధిక్కరించుటకును తీరస్కరించుటకును సాధనంబు లేర్పడినవి. ప్రతిపక్షుల పరిహాసము ధిక్కారము తీరస్కారము మూడు పక్షములవారికిని సచిరకాలమున నెఱ్ఱానోదయమును నిస్సంశయముగ జేయగలదు. మహాసభయందు దధిక సంఖ్యాకు లేనిధముగ వర్తించు నదియును నెవరికిని గోచరము గాదు. సుప్రసిద్ధ మితవాద నాయకులు జాతీయ మహాసభయందు వారి వాదమును శ్రుతపరచిన తరువాతను ప్రతినిధులు వారి వాదమును నిరాకరించినపుడు వారి భాధ్యత తొలగలదు. ప్రతిఘటన బలమును ప్రతిఘటించుట నాయక లక్షణము గాని బలమునకు భయపడుట నాయక లక్షణము గాదు. మితవాద నాయకులు ఈ మార్గము నవలంబించకను ప్రత్యేక సభను జేసు నిశ్చయించుట సకల విధముల గర్హ్యముగ నున్నది. మాంటెగుగారి నివేదికయందు “డిల్లీ ఇంకను దూరమునందు గలదు” అని తెలిపిన భావము భారత జాతీయ దౌర్బల్యమును వేయి నోళ్ల చాటుచున్నది. గతించిన 5000 ఏండ్ల యందుకు నెన్నియో డిల్లీలుగతించినవి. ఇంక నెన్నియో డిల్లీలు గడువ గలవు. చిరకాలము నుండియును భారతజాతీ సుద్ధరించిన లోకరక్షకుడు భారత జాతీని గమ్యసానము చేస్తుట యను తథ్యము. కాని విషమపరిస్థితులు సంప్రాప్తమైనపు డంతఃకలహములు బయలుదేరుట భరతవర్షాభ్యుదయమునకు వేరుపురుగువలె సనాది నుండియును సిద్ధముగ నున్నది. ఈ విషకీటకమును నిర్మూలముచేయుటకు స్వాభిమాన విస్మరణము దేశాభిమానగ్రహణము ముఖ్యసాధనము లని దేశబాంధవులు గ్రహించెదరు గాత!

జాంబాయియందు రేపు గూడగల యవసర జాతీయమహాసభ భారతజాతీయ చరిత్రమునందు నూతనశకమును స్థాపింపగలదు. మహాసంగ్రామమును నిర్వహించుచున్న రాజ్యములు సకల రాజ్యములకు స్వయం నియంతృత్వ ధర్మము అన్వయించి నలయునని ప్రతిపాదించు చున్నవి. మాంటెగుగారి రాజ్యాంగ నివేదికయందు స్వరాజ్య మేవిధమున నెంతకాలమునకు స్థాపింపవలయునో నిర్ణయాధికారము బ్రిటీషు ప్రభుత్వమునకును నధికారవర్గమునకును గలదు. స్వయం నియంతృత్వ సిద్ధాంతమునందు నిర్ణయాధికారము ప్రజలకు గల్గింపబడినదిగాని పాలక జాతీకి గల్గింపబడలేదు. స్వయంనియంతృత్వసిద్ధాంతమును కొంతవరకైనను సంగీకరించని సంస్కరణవిధానము వర్తమానకాలమునందు భారతజాతీయ శయ్యములను జాతీయావసరములను సఫలము చేయుటకు తగియుండదని మొంటెగుగారు సయితము అధ్యాంగీకారమును చెల్పుచున్నారు. భారత ప్రభుత్వమునందు భారతీయులకు పరదేశీయులకు గల ప్రతిపత్తి సారవము సాధ్యమైనపుడే భారతీయుల సహచర్యమువలన దేశమునకు ప్రభుత్వము నకు ప్రయోజనము గలుగగలదు. ఆన్ క్విట్టె, బాల్ఫూరు, లాయిడుజార్జిగారు లోకమునకు ఘంటాసభముగ ప్రకటించిన స్వయంనియంతృత్వ ధర్మమును భారతభూమికిని నన్వయింపజేయుట భారత ప్రభుత్వ జేమనునకును బ్రిటీషుసామ్రాజ్యజేమనునకును నవసరమని అవసరజాతీయ మహాసభ నిర్భయముగ నిస్సంశయముగ నిర్ధారణ చేయవలసి యున్నది. మహాసమస్యలను నిర్ణయింపగల మహాసంగ్రామములు సామాన్యముగ సంగ్రామములు గావు. భారతీయు లీతరుణమును విడనాడకను రేపు గూడనున్న యవసరజాతీయమహాసభయందు స్వయం నియంతృత్వ సిద్ధాంతమును బలపరచి వారి జాతీయ స్వత్వములను గాపాడుకొనుటకై ప్రయత్నించెదరు గాత!

జర్మను తూర్పు ఆఫ్రికా : భారతీయులు

జర్మను తూర్పు ఆఫ్రికా దేశము బ్రిటీషు వారిచే నిదివరకు వశపరచుకొనబడినది. యుద్ధాంతర మీదేశము జర్మనుల కిచ్చివేయబడు నని తలంచుట కవకాశములేదు. బ్రిటీషు అధినివేశ రాజ్యములవా రీ విషయమై పట్టుదల చూపుచున్నారు. స్వయంనిర్ణయచాత్రము ననుసరించుచో, ఆఫ్రికావాసులు జర్మను యజమానులక్రింద నుండరనుట నిశ్చయము. జర్మనుదేశపు విదేశ మంత్రయగు డాక్టరు సోల్బుగారు తూర్పుఆఫ్రికా విషయమై ఆతురతను జూపుచున్నారు. యుద్ధాంతర మీదేశము జర్మనుల పరిపాలనక్రింద నుండనిచో, భారతీయు లాదేశమునకు వెదలి నివాస మేర్పరచుకొనుట మేలని ఆగాఖాను మొదలగువారు వాక్రుచ్చుచున్నారు. తూర్పు ఆఫ్రికాయందు ఇరువది మాసములు పనిచేసిన ధియడోరు మారిసనుగారు తమ యభిప్రాయమును రూటరునకు చెలిపెను. భారతీయు లాదేశమున నివాస మేర్పరచుకొనిరేని, హిందూదేశమున కత్యంత లాభము కలుగు నని వీరు నుడువుచున్నారు. భూమిని పండించుటచే రయితులకు లాభము కలుగుననియు, వర్తకాభివృద్ధి చేకూరుననియు, వీరి యభిప్రాయము. దేశపు పరిపాలనమును భారతీయుల కొనగచో, ఉన్నలోద్యోగములను భారతీయులు సక్రమముగ నిర్వహింపగలరని మారిసనుగారు చెలిపిరి. రూర్కీ, సిబ్ పూరు నుండి హైందవ ఇంజనీరులను

బంప వచ్చును. నీగ్రోజాతివాని నాగరిక వంతులుగ జేయుటకు భారతీయులు చాలియుండు రని వీ రభిప్రాయపడుచున్నారు. వీరి సూచన లాక్షర్వవంతములుగ నున్న వనుటకు సందియము లేదు. హైందవులకు ప్రత్యేకముగ అధినివేశ రాజ్య మేర్పడుట యాశాహారముగ నే యుండు ను. కాని, భారతీయులు దేశమునంతను ఫల వంతము గావించి, దానిని స్వర్ణతుల్యము గావించిన పిమ్మట, అది ఎల్లర దృష్టి నాకర్షింప గలుగును. అప్పుడు యూరపియులు మెలమెల్లగ బ్రవేశించి, భారతీయుల స్వర్ణములను ఇంగ్లండువ మొదలిడవచ్చును. దక్షిణాఫ్రికాయందు వలెనే తూర్పు ఆఫ్రికాయందును భారతీయుల స్థితి గుర్తు రముగావచ్చును. కావున భారతీయులు అధినివేశ రాజ్యములలో సుఖముగ జీవించవలయు ననిన, వారికి స్వదేశమునందు స్వపరిపాలనము లభింప వలయును. వలసరాజ్యములవారి స్థానము వారు పడయవలయును. మాంటాగూ నివేదికములో సూచించబడిన స్వల్పసంస్కరణములతో హిందూ దేశము అర్హస్థానము బడయజాలదు. స్వదేశము నందు లేని స్వాతంత్ర్యము నన్యదేశములందు భార తీయులు పడయ నేరరు. ఇంట గెలువనిది రచ్చ గెలుచుట దుర్లభము. వలసదేశములలో భార తీయులు పడు కడగండ్లు చాలును. తూర్పు ఆఫ్రి కాలో విసిగితి యిప్పుటికన్న మెరుగగు నని దలంప విలు లేదు. మారిస్సును మొదలగు వారు భారతీ యుల సౌభాగ్యమును హృదయ పూర్వకముగ గోరుదురేని, వారికి వెంటనే స్వపరిపాలనము నిప్పించ ప్రయత్నించుట ధర్మము. అది లభింపని యెడల, తూర్పుఆఫ్రికాలో ఆంగ్లో హైందవ వర్త కులు బాగుపడుదురేమోగాని, భారతీయుల సత్వ రాభివృద్ధికి నిరోధములు తొలగజాలవు.

సందర్భముల నన్నిటిని గ్రహించుటచేతనే, టైముపత్రిక యీ సూచన యవయోగకరము గాదని చాట మొదలిడినది. తమ స్వంత వ్యవహారములను పరిష్కరించుట కింకను సంపూర్ణ బాధ్యత లేని సమయమున భారతీయులకు సామ్రాజ్య బాధ్యతల నొసగుట ఏటిలాభ మని టైముపత్రిక ప్రశ్నించుచున్నది. స్వపరిపాలన మొసగిన గాని, అన్యదేశములందలి భారతీయుల స్థితి చక్కబడ దని టైముపత్రిక గ్రహించియే యున్నది. కాని స్వపరిపాలన మిపు షానగుటకు టైముపత్రిక కిష్టములేని కారణముచేతనే, టైముపత్రిక మారి సనుగారి సూచన సంగీకరింపకున్నది. మాంటాగూ ఫలముపర్దు సంస్కరణముల సమయలో బెట్టుట కయినను, తగినంతమంది హైందవప్రాద్యోగులు లభింపరని టైముపత్రిక దిగులు జెనుచున్నది. కావున నిపుడు పరిష్కరింపవలసిన సమస్య యొక్కటే గలదు. భారత దేశమునకు స్వపరిపాలన మత్యవసరము. స్వపరిపాలనము లభించిన గాని, భారతభూమి నాగరికప్రపంచమునందుచిత స్థానము బడియ నేరదు. సామ్రాజ్యసేవను తృప్తి కరముగ నొనర్పజాలదు. వీ దేశము లం దుండితన తనయుల స్వత్వములను రక్షించుకొనజాలదు. అంతవరకును, మారిస్సుగారి సూచనలచే హిందూ దేశమునకు కలిగెడి విశేషలాభ మెన్నియు నుం డదు, విశాలదృష్టితో పరికించుచో హిందూ దేశమున కీ తరుణమున స్వపరిపాలనము తప్పని సరి యగుచున్నది. స్వల్పసంస్కరణములతో తృప్తి జెందెడు మితవాదులు నూతన దృక్పథమునుండి ప్రస్తుత సమస్యను వీక్షించుదు రేని, తమ సంకు చిత భావములను గ్రహింపగలరు. పాలకులు సామ్రాజ్యక్షేమము యోచించి, హిందూ దేశమునకు త్వరలో నధినివేశ రాజ్యస్థానము నొస

గెదమని వాగ్దానము జేయుట శ్రేయస్కరము. స్వపరిపాలనా ప్రదానమునకు కాలనిర్ణయమును గావించిన, మారిస్సుగారు సూచించిన సమస్యల బోలు సమస్యల నిర్వహించుకొని యోచించుట కవకాశ మేర్పడగలదు.

ట్రాంబండ్లవారి సమ్మెకట్టు

ట్రాంబండ్లను నడుపువారలు, కండక్టరులు, ఇన్స్పెక్టర్లు మొదలగు వారెల్లరును నేటియుద యము నుండియు సమ్మెకట్టుచే, ఒక్కట్రాం అయినను నమవలేదు. ఈ సమ్మెకట్టును గూర్చి యిబ్బందులకు లోనయిరి. ట్రాంబండ్లను నడుపు వారలును, కండక్టరులును తమ వేతనములను అయిదు రూప్యములు హెచ్చింపమనియు, ఇన్స్పెక్టర్లు నదిరూప్యములవరకు హెచ్చింప మనియు చాలకాలమునుండియు కోరుచుండిరట. వీరందరును అర్జీలను బంపిరినియు, నాలుగుదినముల క్రిందట తిరిగి యొక విన్నపము నంపి రనియు, తుట్టతుడకు 24 గంటల నోటీసు నిచ్చిరినియు, ప్రత్యుత్తరము రాకుండుటచే సమ్మెకట్టి పని మానిరినియు తెలియు చున్నది. ఈ కలహములలో కష్టపడి పనిచేయు ట్రాంబండ్ల వారల వేతనములను వృద్ధిజేయుట అత్యవసరము. వారు చేయుపని అధికశ్రమతో గూడుకొని యున్నది. నేటిదినము మధ్యాహ్నము ట్రాం డైరెక్టరులు కూడి యీ విషయమై యోచించిరిని దెలియుచున్నది. త్వరలో పనివారల కోర్కెలు సఫలము గావించబడి ట్రాంబండ్లు సక్రమముగ నడుచునని యూహించెదము. ట్రాం కంపెనీ వారమిలేలాభముల బొందుచున్నారు. అట్టితరి ఆలాభము పనివారల శ్రమచేతనే సాధ్య మగుచున్నది. ఏ కరిశ్రమ కయినను పెట్టుబడి పెట్టువా రెంతయవసరమో, పనిజేయువారు గూడ నంతటి యవసరమే. ఒకపక్షము వారినుండి వేరొకపక్షమువారిని విడదీయుట అసంభవము. అట్టిస్థితిలో పనివారల శ్రేయమును గోరి, వారి స్థితిని చక్కబరచుట యజమానుల విధియై యున్నది. యజమానులు తగిన యాచార్యమును గనుబటుచెదరుగాక !

అవసరదేశీయమహాసభ

27 వ తేది సాయంకాలము 4 గంటలకు బొంబాయినుండి మాప్రత్యేకప్రతినిధి యిటుల తంతీవార్త నిచ్చియుండెను. "దేశీయమహాసభ 29 వ తేది బంటిగంట వరకును సులువుదల చేయబడినది. 28 వ తేది (నేడు) 11-30 గంటలకు కాంగ్రెసు సభోప సంఘము వారి యొక్కయు, మహమ్మదీయ సంఘము వారియొక్కయు సంయుక్త సమావేశ మొకటి జరుగును. అందు పండిత మదనమోహన మాలవ్యా, బిసెంటు, హస్సేను ఇహం, మహమ్మదాబాదుబాబా, మొదలగు ప్రముఖులు పాల్గొ నెదరు. వివిధప్రదేశములనుండియు ప్రతినిధులనేకు లేతెంచుచున్నారు."

ఉభయసంఘముల వారికిని సంతృప్తికర మగు సమాధానము గుమరు గాక యని గోరు చున్నారము.

ఎలక్టరలు సంఘములు

మాంటాగూ- ఫలముపర్దుగూర్చి నియోజక వర్గము నేర్పాటుజేయు భారమును తాము వహిం పకముం దేర్పడనున్న సంఘముల వారిపై వైచిరి. ఆ సంఘమున కొక దానికి సంయుక్తరాష్ట్రముల

కధిపతిగ నుండిన సర్జాహ్ మ్యువెట్టుగారి నేర్పర చెదరని మెయిలు పత్రికా విలేఖరి లండనునుండి దెలిసియుండెను. మ్యువెట్టుగారు సిడ్గాహం గుంపు గోవి వారు. వారికి ప్రజాశయములపై కంట గింపు గలను. అట్టివారిని దేశమునకు బంపుటచే, గలుగు ప్రబలనచ్చము సువ్యక్తము. ఇండియను సంఘము పక్షమున సురేంద్రనాథ బెనర్జీగారు, మ్యువెట్టుగారి నియామకము నప్రదాయక మని యు, అట్టి పౌరబాలును గావింపగూడ దనియు, ప్రభుత్వకార్యదర్శిగారికి తృప్తిపార్త నంపిరి. ఫలిత మే మును జూడవలసియున్నది.

దేశీయవైద్యము

మద్రాసు ప్రభుత్వ సభ్యులు ఆయుర్వేద వైద్యమును నిరసించుచుండ, మైసూరు ప్రభుత్వ మునాన పాశ్చాత్య విధానమునం దారితేరిన వైద్యులకు, ఆయుర్వేద యువాని వైద్యముల సభ్య సింఘులకు విద్యార్థి వేతనముల నిచ్చి, అన్యరాష్ట్ర ముల కంపుచున్నారని ప్రకటించబడెను. ఇందుపై వ్యాఖ్యాన మవసరము.

దేశీయ మహాసభ:- అవసర దేశీయ మహాసభ భాద్యమండు మయ్యును వాసాన్ ఇమాముగారు 28-వ తేదీ మధ్యాహ్నము బొంబాయిలో ప్రవేశించిరి. ఘానశక్తి విక్రాంతి స్థలముదగ్గర వీరికి గొప్ప సన్మానము జరిగినది. రైలుబండి నుండి దిగిన వెంటనే ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు మా. జే. వి. పటేలుగారును మరితర సభ్యులును ఇమాముగారిని సత్కరించిరి. 200 నుండి కాంగ్రెసు విద్విక సేవకులు వీరి గౌరవా ర్థము బాహులుకట్టి నిలబడిరి. పిమ్మట అధ్యక్షులు పుష్పమాలా లంఘించుట జేయబడిరి. ముఖ్యుడు పులిపిరుల వెంట వీరిని ఊరేగించిరి. ఇంక ప్రజలు గుంపులు గుంపులుగ శ్రీ శ్రీ య నులు గుమికూడి అధ్యక్షుని ఆహ్వానించిరి. పులిపిరుల పదా కములలోన, తోరణములలోన జలంకరించబడినవి. దుకాణ వాల్ల రెను గుకాణములను అలంకరించిరి. మార్గమధ్యమున ప్రజలు అధ్యక్షునకు గొప్ప మర్యాదను సల్పిరి. సాయంత్రము 6 గంటలకు మలబాగుకొండ (మలబాగుపొలం) దగ్గర ఏర్పాటు జేయబడిన బసలో ప్రవేశించిరి. ఇదివర కపుడే బొంబాయిలో వచ్చిన దేశీయమహాసభ సభాసభ్యులలో ఈ క్రింద వారి పేర్లు గమనార్హములు:- పండిత మదనమోహన మోశ్వాసి. విజయరాఘవాచారి, అశ్వినీ కుమారదత్త, మా. బి. ఎన్. శర్మ, మా. ఎం. రామచంద్రరావు, మా. మోతీలాలునెహ్రూ, దిఖ, ఎ. పి. మోహనరావు, సి ఆర్. దాస్, బి. చక్రవర్తి. ఎ. రంగస్వామి ఆయ్యంగారు, బి. కె. వాడియా, ఎన్. గు బ్బారావు వంటులు లోకమాన్య తిలక్, మా. కపర్డి, బాలానా రి కెమకలాలు, రామనూబద త్తవాదకి నేటిలాలు ఘోషు, హిరేంద్రనాథ దత్త, రాయబహదూరు సురేంద్రనాథ మజూం దారు, లాడ్ గోపిందాస్ (మదరాసు) సరోజినీనాయడమ్మ, నేకు శేఫు వాలమండి ప్రతినిధులు రా నున్నవారు.

కంగ రాజధాని మస్జిదు సంఘమువారి అభిప్రాయ ములు:- కంగ రాజధాని మస్జిదు సంఘమువారు మా. హాల వీ ఫజ్జుల్ హక్కుగారి యాజమాన్యముక్రింద సమావేశమై సంస్కరణములను గూర్చి తమ ఊహలనుబహు తీర్మానించిన విషయములను మోచించి సందర్శింపను ఈ తీర్మానము లను గావించిరి:- మాంటాగూ ప్రత్యేకప్రతినిధిగారితో ప్రకటించబడిన సంస్కరణములు ఆశాభింషకముగను, అసంపూర్ణ కరముగ నున్నయవి. ఈ సంస్కరణములు మహమ్మదీయుల ఆశయముల పట్ల సానుభూతితో జేయబడలేదు. మరితర మస్జిదు సంఘమువారికి హానికరముగ నున్నయవి హిందూదేశీయుల మస్జిదు ప్రజల యాశయములను గురక్షణాన్వయము కల్గు బాటు లేవియు ఈ సంస్కరణములయందు గానరావు. ఇండి యా ప్రభుత్వములో ఈ సంస్కరణములు స్వపరిపాలనా ప్రదాయకముగ గా నింపిం చుట తేదు. పూర్వముకంటె మరింత దింకకరములుగ నున్న యవి. 1917 సం. ఆగష్టు 29-వ తేదీని గావించబడిన ప్రకటనకును వీనికిని వైరుధ్యముగ నున్న యవి. రాష్ట్రీయప్రభుత్వముల యందు గూడ బాధ్యతాయంత పరిపాలన మొసంగబడునట్లు కొన్ని వారణములను జూపిరి. కాని ఆత్యధి అనర్గళముగ లేవు. కొంతకాలమైతే వీరి బాధ్యతాయంత ప్రభుత్వము సమకూడునని గూడ తలచుటను అవకాశము లేదు. సంస్కరణముల వలన కలుగునన్న లాభ ములు ఎండమావులుగ నున్నయవి.

Post Box 167, (A) Madras

అవసరదేశీయ మహాజన సభ

నేడు బొంబయిలో సమావేశమగుట

ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష, అధ్యక్షకోసన్యాసములు.

ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు మా॥ వి. జె. పటేలు

గారి యువన్యాస సంగ్రహము :

1885 సంవత్సరమున ఈనగరమున క్రైస్తవులు దినములలో 100 పంది సభ్యులకంటె తక్కువనుందితో జేయుచుచున్న సభ ప్రారంభమయెను. ఇప్పుడది మహావృత్తి మై వేళ్ళు పాదు కొన్నది. ఈ మహాసభయందు దేశబాంధవు లందఱును తమ యభిప్రాయములను వ్యక్తీకరించుచు దేశభ్యుదయమునకై శ్రద్ధాశువులై కృషిచేయుచున్నారు. దీనివలన మనదేశమునకు ముందు రాగల శాంతిసూచనలు గానించుచున్నవి ప్రత్యక్షము మిగులు ఈ ఆర్యుల ద్రవ్యమున మోక్షము కలిగినపుడు హిందూ దేశమునూడ సామ్రాజ్యమందు ఇతర సామంత రాజ్యములలో సమాన స్వత్వములను బడయుగల్గును. ఈమహాసభ జనమొంది నదిమొదలు నేటివరకీ స్వత్వములకై పోటుబడుచున్నది. తనయాశయములను మాటిమాటికి వ్యక్తీకరించుచున్నది. ఏటేట ఈతీర్మానములను ధృఢపరుచుచునే యున్నది. ఈమహాసభ ఎందరితోనో అక్షేపింపబడినది. నీచముగ చూడబడుచున్నది. స్వల్పసంఖ్యాకులగు కొంతమంది విద్యాధికులు మాత్రము దేశీయమహాజనసభయందు పాల్గొనిరినియు జనసామాన్యమున కేమియు తెలియదనియు ఉపరితర ప్రభువుగారు నిరసనగా జూచిరికాని అద్వైతముల కోర్పుకొని ఎర రెన్ని యా తేజవలను గావించినను సరకుచేయక విద్యాధికులు నేనవేలు దీనిలోచేరి విద్యాగంధరహితులగు జనసామాన్యమును పురస్కరించుకొని వారి చేయూతకొని మహాసభగ చేసిరి. కాని ఇన్ని సంవత్సరములనుండి దేశీయమహాజనసభవారు మన భారతీయులను సామ్రాజ్యమందున్న ఇతరజాతులతో సమానముగ గౌరవించవలయుననియు, జాతితోబాటు సమానస్వత్వములను ప్రసాదించవలయుననియు ఉద్ఘోషించుచున్నవారు. వెళ్ళువర్తములనుండి దేశీయమహాజనసభ న్యాయస్థానమునవాదిగ నిలచియున్నది. ప్రభుత్వమువారు విచారణకర్తృత్వపదవిని వహించి చారిహక్కులను స్థిరపరుచుటయో లేక కొట్టివేయుటయో యను యధికారమును తమచే ప్రస్తుతం దుంచుకొనిరి. నేడు పరిస్థితులు మారివి. దేశీయమహాజనసభవారే, ప్రజాప్రతినిధులగు మీరే అర్హతాన్వితవర్త మన స్వత్వప్రధానమును గూర్చి నిశ్చయించవలసియున్నది. ఇటులనే హిందూదేశసంస్కరణములను తయారుచేసిన ఇండియా కార్యదర్శిగారి యొక్కయు, రాజప్రతినిధిగారియొక్క నివేదికమున స్పష్టమగుచున్నది. కాబట్టి ఈసంస్కరణములవిషయమై సరియగు తీర్మానమును గావించు ఘనభారమంతయు మనలో ప్రతివానినిదను సాము దాయకముగ దేశీయమహాజన సభానాయకులమీద గల దని నేను వ్యక్తీకరించుచున్నాడను.

సంస్కరణములకు దేశీయమహాజనసభయే

కారణభూతిము.

ఇప్పుడు ప్రకటించబడిన సంస్కరణములు చాలవరకు మన స్వయంకృషివలననే కల్గినవిని నిస్సంశయముగనుడువచ్చును. క్రమక్రమముగ దేశీయ మహాజన సభవారు కలుగ జేసిన ఒత్తిడియు దేశీయమహాజనసభ ప్రాప్తవలయునని ఇతరసంఘముల నిరంతరము సబ్బుచున్న యాందోళనమును ప్రజాభిప్రాయ ప్రాబల్యమును దేశభ్యుదయకర్తలగు సక్రమాందోళనమును ఇకమీదట మీరు న్యాయముగ భారతీయులు కోరు మాతృకులను నీయకుండుట విచేతముగాదని బ్రిటిషువారికి తెలియజేసినవి. ఇద్దానంజేసియే వర్తమానమున విరోధానుహాసంగ్రామము జరుగుచున్నను మాంటాగ్యు మంత్రిపుంగవుడు మన దేశమును సందర్శించుటకు మన మిపుడు ఈమహాసభయందు సమావేశమై విమర్శించ నిశ్చయించుకొనిన సంస్కరణములను గూడ ప్రకటించుటకు ముఖ్యకారణము. ఇంతయు మన ప్రభావ మన నేను గర్వముతో పలుకజాలము. మనము ఉపాగుగుటకు సమయ మింకను రాలేదు. ఎల్లపుడును మనము పూర్వమువలెనే మన దేశక్షేమమును గోరుదుమేని మన ప్రయత్నములను బట్టి మనకు కార్యపాఠల్యము కలుగగలదను బాధ్యతను చక్కగ గుర్తించితిమేని మనము ఋణమార్గమున ప్రవర్తించి దేశక్షేమము జేయవలయును.

అవసరదేశీయ మహాసభావిముఖులు.

ఈ సభపట్ల కొంతమంది దేశీయ సభానాయకులను మరియితరసభ్యులను విముఖులైరి. అద్దానంజేసి మనభాధ్యత మరింత యినుమడించెనని మీకెల్లరకు సుస్పృక్తము. ఇట్టి విషయ దేశీయందు వానిగూర్చి ఒకమాటయైతే గతముగ పట్టనా కిచ్చును లేదు కాని మననాయకులలో కొందరును మరెందరును సహాయ సభ్యులును ఇట్లుచేయు నుద్దుష్ట లగుట కడుంగడు కోచనియ్యరు నేను నడువక తప్పదు. ఈ ఆశయదేశీయమహాసభ మాంటేగ్యు చెప్పుపద్య సంస్కరణములను తిరస్కరించుటకు మాత్రమే సమావేశమయ్యెనని మీరు ఊహించినారు. కాని విట్టుతలంచుటకు నాకు కారణమేమియు గోచరించుటలేదు. వ్యయభయములకు నోరుకొని దూరదేశీయులనుండి ఇంతదూర మేరెంచి అభివృద్ధికరములగు మార్పులను సూచించకయే సంస్కరణపథమును ఖండించ నిశ్చయించుకొనినదియు అభిప్రాయమగుచున్నవారు. సంస్కరణములనుగూర్చి ప్రత్యేకముగ ఎవరేమిభిప్రాయములను వ్యక్తీకరించినను అయ్యది దేశీయమహాజనసభవారిని నిర్బంధించనేరవు. దేశీయమహాజనసభవారి తీర్మానముల ముందుగనే యూహించుటకు సమంజసమగు కారణములు కానించుటలేదు. దేశీయసభ్యులు ఎవరును ఈసంస్కరణములను ఎట్టి మార్పుల లేకుండగనే వందనముతో అంగీకరించవలయునని జెప్పియుండలేదు. ఇదియుం గాక భారతీయులు ఎవరునుగూడ ఉన్నదున్నట్లుగాని, ఎట్టిమార్పులు లేకుండగని స్వీకరించవలయుననిజెప్పియుండలేదు. ఏభారతీయ రాజ్యాంగవేత్తగాని దేశబాంధవుడుగాని సంస్కరణపథము సుఖమైనదని వ్యక్తీకరించినటుల ఒక దృష్టాంతమైన కానరాదు. ఎట్టి సంతకములు లేకగాని ఎట్టి ప్రశ్నలు వేయకుండగాని సంస్కరణముల అంగీకరించవలయునని జెప్పినటులగూడ మనమెరుంగము. సంస్కరణ గ్రంథకర్తలగుడ తమ ప్రజాతీకును సుఖమైనదిగాని ఎట్టిమార్పుల నతరములని గాని నుడివియుండలేదు. తమ సంస్కరణములను స్వేచ్ఛగ నివర్తించవలయు కోరిరి. తమ సంస్కరణములను గూర్చి రాగల ఆక్షేపణలన్నిటిని వీరునుండుగనే యూహించిరి. దీనివలన దేశీయసభా విముఖులవై ఖరీది తెలిసికొనుట మరింత కష్టకరముగ నున్నది. స్థిరమని ఎంచబడినదానివిషయమై ముఖ్యమైనయభిప్రాయ భేదమున్న ఉండవచ్చునుకాని మార్పు జెందనన్న వానిగూర్చి అభిప్రాయ భేదములుజూపుట సమంజసముగ నుండజాలదు. సంస్కరణ నివేదికము ప్రకటితమైపిదప తమ ప్రజాభివృద్ధికి లోపరాహిత్యముగనట్టియు మంచి భద్రమును నిర్మించిన ఎడల దానినే సంతోషపూర్వకముగ గైకొని తమ ప్రజాభివృద్ధి కర్మజేసికొనెదమని ఇండియా కార్యదర్శిగారును చెల్లముప్పుపద్య ప్రభువుగారును బహిరంగముగ ప్రకటించిరి. ఏకముగ నంగీకరించుటయో లేక త్రోసివేయుట యాయ న విషయమే లేదు. ఈసభకు రావట్టి దేశీయ సభాసభ్యులు మేము రామని ఎచటనో దాగియుండుట కంటె ఈసభ సమావేశమగుటకు పూర్వమే ఎచటనైన మొదట సమావేశమై తమ యభిప్రాయములను తమ ఉద్దేశ్యములను గూడబలుకుచున్నవో ఎట్లు కర్తవ్యం బాచరించవలసి నదియు అయ్యుట కష్టముగ నుండియుండకపోవును. బహుళ సంఖ్యాకుల కెట్టి హక్కులు గలవో స్వల్పసంఖ్యాకులకు గూడ అట్టి హక్కులే కాంగ్రెసు విధానమున నేర్పరుపబడెనను సంగతిని మీరు మఱచి గొయి. ఒకవేళ దేశీయసభవారు సంస్కరణ ప్రజాభివృద్ధి మొదలంటి తిరస్కరించినవో అప్పుడు మీరు తమ సంబంధమును దేశీయసభతో చాలించుకొనవచ్చును. అంతయుగాని ఏమియు లేకపూర్వము మీరు ఇటులజేయుట పాటిగాదు. కాని వారు బుద్ధిమంతులైయుండియు ఇట్లుచేయుట ఓపికలేనివారైరి. దేశీయసభవారేమి చేయుచున్నారని నెట్టి మాదకనే దేశీయసభను ఖండించి ఈసభ నుగిసిన పిదప తాముప్రత్యేకముగ సమావేశమగుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. వారనుకొనునట్లు జరుగక దేశీయసభవారు సంస్కరణములను తిరస్కరించుచున్నవో మీరు మీరునుకొని యూహించవలసియున్నది. 1915 సం॥ దేశీయ సభాధ్యక్షతన వహించిన వాచాగారిట్లు నుడివియుండిరి.

“రాజకీయములయందు విజయు లగుటకు నలయునపుడు సభ్యులబడవలయును. అవసరమగు నెడల బినియమునకు గూడ నొప్పుకొనవలయును. ఆవశ్యకతను బట్టి తగినటుల ప్రవర్తించవలయును. సమంజసముని తోచినయెడల ఒకరికొకరు సహాయములను జేసికొనవలయును.” ఈ సభకు రాకుండగ నిలచియున్న మహాసభావులను సభ్యుల కొడుబడనివారు ఈ యుపదేశమును మనంబున నిడికొనిరా? కాని బలముగారు బోధించిన ధర్మసూత్రముల నుల్లంఘించుటయందు మాత్రము తమ చిత్తకృత్రి ననుసరించి.

కాంగ్రెసు భారము.

సంస్కరణములను గూర్చిమా పండిత మదనమోహన మాలవ్యగారు జేసిన విమర్శనములను నామట్టునకు నేను సంతోష పూర్వకముగ నంగీకరించెదను. ఆవిమర్శనల సాధారణముగ గొని సంస్కరణముల మార్పులను జేయవలయునని కోరిదను. కాబట్టి ఈసభకు రానివారికిని మనకును భేదాప్రాభియమె చట గలదో నాకు తెలియకున్నది. కాలచక్రముతోబాటు కార్యక్రమము మారుచుండును. ఈ సందర్భమున 1889 సం॥ నర్ ఫిరోజీషా మెహతాగారిట్లు నుడివియుండిరి.

“ఈమహా దేశీయందు వివిధ సుతములు గల భరత భండమున సంపూర్ణ వికాసుక్తి ముందుట అసమాజము. కాన మనలోకొందరు వేలకంజవేముట్లముందడుగు వేయలేకుండుట మనలో సాగ లేకుండుటయు ప్రాస్తవ్యమై గల్గుటయు ఆశ్చర్యమైనపరిణామి కాదు. కాబట్టి మీరు తమ యభిప్రాయములను ప్రజలమనంబున నాటజాలక పరాజితులై ముక్కు మూసికొని ఆకొండ గుహలోనికి పోయి దాగి యుండవలసి వచ్చును.” ఇచట మేనులకు చాకొనుట సమంజసముగ నుండజాలదు. కాబట్టి వారినందరిని మరచిపోవుట మంచిది. ఇప్పుడు ప్రత్యేకముగ సభను జరుపదలచిన మితవాదులు గూడ కొండ గుహకు పోయినవారవలెనే మూల దాగుకొనవలసి వచ్చునని నేను భయపడుచున్నాను. కానిఈ మితవాదులందరును గలసి దేశీయ మహాజన సభోద్యమమున కెల్లు సహోధకముగ ప్రవర్తించెదరో తెలియగోరు చున్న వాడను. మన మిపుడు మారుత్రోపల బట్టి తి మి. కాని ద గర్వలో గాని కొంచెము దూరములోగాని మరల మనమందరమునొకేతావుకు రెచేదను లేదామని సంతకముచుచున్నది. మనముకొనిన గన్యధానమును చేరగల్గునమో లేనో తెలియబున్నది. కొంత మంది నీకు లోకమునకు వచ్చుభారమును భరించుటకు నిచ్చగించినవో మనమే దానినంతను వహించుటకు సంస్థలమై యుండవలయును. ఇట్లొనర్చి సామ్రాజ్యము బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము లభించు మార్గమున మనము పోయితిమియను పోవలయును.

అంతఃకలహము.

ఈయనసర దేశీయ మహాసభ అందరి ఆలోచన బడసియే సమావేశమైనది. ఇప్పుని ఆకస్మికముగ తలంచబడలేదు. హిందూదేశీయనకు మాంటాగ్యుగారును చెల్లముప్పుగారును దయచేసిన భారతీయ ప్రజా ప్రతినిధులతో ప్రస్తావించునపుడు మీరు ప్రకటించుచున్న సంస్కరణములను చర్చించుటకై ప్రత్యేకముగ దేశీయమహాజనసభను సమావేశపర్చవలయు నని నిశ్చయించబడినది. ఈ సభయందు ఈ సంస్కరణములను గూర్చి చర్చించుట తప్ప జేతోకపని లేదు. ఈప్రత్యేకసభా సమావేశమై అన్ని పక్షములవారును ఏకాభిప్రాయమై యుండిరి. సంస్కరణములు ఇట్లు మనలో మనకు అంతఃకలహములను బుట్టించునని కలలోనైన యూహించమితిమి. ఎవరును ఈ సంస్కరణమును పూర్తిగ నంగీకరించుటలేదు. ప్రతివారును జేతోక విధానమునే కొనుచున్నారు.

మాంటేగ్యు చెల్లముప్పు స్వల్పసంఖ్య ప్రజాభివృద్ధి క్రమచుంతయు కాంగ్రెసు-లీగు ప్రజాభివృద్ధి క్రమమున కాననకును. దేశీయమహాజన ప్రజలందరును దీప్తవృద్ధితో మోదిచిన యభిప్రాయమును గైకొనబడినది. ధీమాలు లగు వారందరును దీని నంగీకరించిరి. జాతీయ మహాజనసభయు మహమ్మదీయ సంఘమును విశేషదూర మాలోచించి ఈవిధానము నేర్పరిచి. ఈసంఘములు విద్యాధికుల యభిప్రాయమును వ్యక్తపరుచుచున్నవి. కావున ప్రజాభివృద్ధియలను తృప్తిపరుపవలయున్న ప్రభుత్వమువారు కాంగ్రెసు-లీగు విధానమును మాఖ్యముగ సాధారణమొనవలయును. గ్రంథకర్తలు కాంగ్రెసు-లీగు విధానమును విచారించి కొన్ని సూత్రముల నంగీకరించి తక్కినవానిని నంగీకరించరైరి. కాంగ్రెసు విధానమందలి ముఖ్యవిషయములు నిరాకరించబడి కొరగా నివి మాత్రమే నంగీకరించబడినవి.

ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము.

ఈ నివేదికము ప్రజల యంగీకారమును బడయవలయు నన్ను, ముఖ్యమంత్రిగారు లభ్యమయిన ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము గల పరిపాలనమును మూలాధారముగాని ఈ విధానమునందు ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము కాన్పించదు. గత ఇబ్బంది రహిత పరిపాలన ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యమును కల్పక ప్రసాదించవల యునని మాంటేగూగారికి ప్రాసీయండిరి, కావున సంస్కరణములు ఫలప్రదములు గావలయునన్న ఈ సంస్కరణము ఆత్మవసరము.

హిందూ దేశ ప్రభుత్వము.

బాధ్యతాయుత పరిపాలనముయొక్క యజుశ్రుతిపరి జానమునకు ప్రజాధికార కర్తలు రాష్ట్రమును బీజముగా పరి గ్రహించిరి. హిందూ దేశపరిపాలనమునకు పార్లమెంటు నెడల గల బాధ్యత నివయములో వారు ప్రస్తుత మే మున్నును నిఫారము చేయలేదు. బాధ్యతాయుత పరిపాలనముయొక్క యజుశ్రుతిపరిపాలనము రాష్ట్రములలో బాటు హిందూ దేశ ప్రభుత్వమునకుడ నేకకాలమున ప్రారంభమై పరిస్థితులు గుణముగ సమపరిణామ నుండవలె ననుట మన వాదము. ఈ సందర్భమున భిన్నాభిప్రాయ మెక్కడను లేదు. అయితా గ్రము పరిపాలనాంగములెల్ల శ్రోత్రవర్ధిని గ్రహించి యును సరింపిన నే కాని, హిందూ దేశ ప్రభుత్వము తన యేకాత్మ్యము వలనను ప్రజాధికారాభివృద్ధిని నిరాటంకముగ మరింత కేంద్రీకృతమై ఘనీభవించి ముందు ముందు క్రమక్రమముగా ప్రజాధికారానుగుణ్యతను గోల్పోవును. రాజ్యాంగ సభాసంస్థా పనమువలన ఈయంట్ల మతంత సత్వరముగ సంభవించగలదు. కాననసభవలె ఈ రాజ్యాంగసభ ప్రజాప్రతినిధుల సంఘము కాదు. అనగరకానసభాజము సమేతము నిజమైనయధికారము సమస్తము రాజ్యాంగసభాధీనముననే యుండును. కాననసభతో నాలోచించుచు రాజ్యాంగసభ కాననములను కానించి ఆ సంసిద్ధకానములను కాననసభతో తెలుపగలవు. డర్బారుప్రభువు విచారించుటకు నియమింపబడినప్పుడు కనడా కాననసభ యొక్క స్థితికి మన కాననసభయు రాం గలదు. ప్రజాధికార నూచింపబడిన కాననసభ ప్రస్తుతపు కాననసభకంటె పెక్కువ నిర్వీర్యస్థితికి వచ్చును.

రాష్ట్రములు

మహాసంఘముల నిర్మాణమువలన రాష్ట్రీయకానన సభల యధికారము కూడ భిన్నమగును. మహాసంఘము లలో పాలకవర్గమువారే యధిక సంఖ్యావర్గముగ నుండును. హిందూ దేశ ప్రభుత్వమున రాజ్యాంగసభ కెట్టి యధికార గౌరవము లుండనో రాష్ట్ర ప్రభుత్వమున మహాసంఘము లకు కట్టి యధికారగౌరవములే యుండును. కార్యనిర్వాహక సభ్యుని ప్రతిపాదనము ననుసరించి కాని సవరణచేయగూడక పోవుటచేతను, మహాసంఘమునూ రామోదించిన చిత్తు కాననమును నిరాకరించుటకు కాననసభ కధికారము లేకపోవు టచేతను, మహాసంఘమునూ రామోదించిన చిత్తు కాననము నిరాకరణముగా కాననసభలో కాననము గావించబడును అప్రమేయాగతుకులనో యరాతులనో లోనికి రానియ నుండఁబడినట్లైతే ఏమని క్రమైన తీగకంచెలవలె ప్రతి పాదించబడిన ప్రతి సంస్కరణము చుట్టును అనేకము లైన రక్షానిబంధన లావరించుకొని యున్నవి.

అవిశ్వాసము

తమ నివేదికకు భారత ప్రజలయెడల యవిశ్వాస మంకు రావణము కాదని మోంటేగూగారు బహిరంగముగా చెప్పి యున్నారు. వారి వాక్య మంగీకరింపవలసినదేకాని, అవి శ్వాసమే యంకురావణము కానియెడల, నివేదికలోని కొంతభా గమును వ్రాయనక్కఱలేదు. ఉన్నదున్నట్లు, హిందూ దేశ ప్రజలయెడ గల యవిశ్వాసముతోనే నివేదిక నిండియున్నది. ఈ దేశపు ప్రజల సక్రమాభివృద్ధిని నిరోధించి వారి ప్రలాపము లండలు నెట్టింగినదేమిటను తలచుగా నేకరువు నెట్లుండఁజేయునను, అని యన్నియూ సంగ్రహింపబడి నివే దిక్యుక్కు యాతర యధ్యాయములో గుడి గ్రుచ్చ బడినవి. హిందూ దేశమునకు బాధ్యతాయుతపరిపాలనను నీమకుండు టకు హేతువులు కెదకుటయే దీనికంతకును పరమార్థము. హిందూ దేశ ప్రజల దారిద్ర్యాన్ని నానవాయతలను గూర్చి నెక్కివక్కాడెంబడినది. జాతిమతకులభేదములు ప్రముఖ ములుగా నుద్ఘాతించబడినవి. సమస్యాసమర్థమునగల బాధక ములను విశ్రేణికరించిన, వెనుక, ప్రజాభివృద్ధియు బాధ్యతాయుతపాలనమును కోరలేదనియు ఇంకను వారు దాని కనర్హు.

అనియు నివేదిక కర్తలు ప్రత్యక్షముగ నిర్ధారించిరి. కాంచెట్టి బాధ్యతాయుత పరిపాలన ప్రాప్తికై పరిపాలించ బడిన పృథమ సోపానము దృఢముగాను స్పష్టముగాను నుండుటకు బదులు దుగ్ధమై తొట్టిలనడిగా నుండుటయు వారినిండ మనము కష్టమమిడఁగాని కష్టించుకొన లేనన్ని గోతు లుం డుటయు నొకవంతకాదు. బాధ్యతాయుతపరిపాలనము రాష్ట్ర ములలో మాత్రమే ప్రారంభించుట యటుండ, విచారణసంఘ మును నియమించుట యన అప్పటికి రాష్ట్రములలో సమగ్ర మైన బాధ్యతాయుతపరిపాలనము స్థాపింపబ డునని ప్రమాద వశమన నైత మర్థముచేసికొనగూడదని స్పష్టముగా వ్యక్తీకరిం పబడినది. హిందూ దేశ ప్రభుత్వనివయమున బాధ్యతాయుత పరిపాలనాప్రారంభనూచన యెంతమాత్రమును లేదు. అభివన కాననసభల ప్రభుసమావేశమైన పదిసంవత్సరములకు నియమిం చబడిడి విచారణసంఘముయొక్క కార్యక్రమమునిరూపించు సందర్భమున కూడ హిందూ దేశ ప్రభుత్వమును ప్రజాధికారా యుత్తమునయే సాధనముగా నివేదిక కర్తలు నూచింపలేదు. ప్రతిపాదించబడిన సంస్కరణప్రజాధికార నూచించి సంపూర్ణ బాధ్యతాయుతప్రభుత్వ మెప్పుడు స్థాపింపబడునో నిర్ణయించు ట అసంభవము. గ్రంథకర్తలు కాలనిర్ణయమును నూచింపలేదు. ఇట్టిస్థితిలో సంస్కరణవిధానమును ఎట్టిమార్పులను లేపంద నంగీకరించుటకు హిందూ దేశము సిద్ధపడియున్నదా? మార్పు లు ప్రజాభిప్రాయము ననుసరించవలయు ననిక సంస్కరణ విధానమున విశేషముగ మార్పులు గావలసి యుం డును. అభివృద్ధి యగుచున్న రాష్ట్రములయందు సంపూర్ణ బాధ్యతా వెంటనే స్థాపింపవలయును. మిగిలిన రాష్ట్రములలో రిజర్వ డు విషయములు బహుస్పష్టముగ నుండవలయును. 5 సంవత్సరముల లోపల ఇవి ప్రజాయుత్తములు కావలయును. సా మ్రాజ్య ప్రభుత్వమున బాధ్యతగల పరిపాలనమునకు ఇప్పటి ప్రారంభము కావలయును. పదివత్సరముల కేర్పడు కమిషనులు ఈ విషయమై విచారించుచుండవలయును. సంపూర్ణ బాధ్యత ను ప్రవేశపెట్టుటకు కాలనిర్ణయము కావలయును. 15, మొదలు 20 సంవత్సరములకు మించి యుండగూడదు.

ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యమును వెంటనే ప్రసాదించవలయును. ఇట్టి మార్పులను ఇంకను కాంగ్రెసు సభవారిచే నూచింపబడు మార్పులను ప్రభుత్వము వారంగీకరించునెడల స్వపరిపాలన మునకు పృథమ సోపానము నిర్మించబడును.

కాంగ్రెసు సభాధ్యక్షు లగు

హస్సేనుయియ్యముగారి ఉపవాక్యసంక్రమము.

20-వ ఆగస్టు తేదిని గావించబడిన ప్రభుత్వ పకటనము నందు యటులు వ్రాయబడియున్నది. "హిందూ దేశమున పరి పాలించిన చాలరు. అదేశపు రాజకీయాభివృద్ధియు సంక్షిప్తి పరచుట యవసరము. మన మిదిగరకు దేశములో గలుగుచున్న మార్పులను బాగుగ గమనించకపోవుటచేత మనపని కష్టపాధ్య మగుచున్నది." నివేదికయందు మన హక్కులనుగూర్చి అంగీ కారము గాన్పించుచున్నది. కాని సంస్కరణనూచనము మాత్ర ము ఆకాధిగళకరములగు నన్నవి. గ్రంథకర్తలకు సదుద్దేశము గలదని అంగీకరింపవలయును. కాని సంస్కరణములలో మాత్ర ము వెలుపుమాసిరి. మనకోర్కెలు కవి చాలియొండలేదు. అం దుచే యీసంస్కరణములను సానభూతిలో విచారించ వలయును. మనప్రమాణము కాంగ్రెసు విధానము. దాని యందలి ముఖ్యంశములు నివేదికయందు కాన్పించక పోయిన మనము అసమృత్తి చూపవలసియున్నది. కాని తొందరపడి తిరస్కరింపరాదు. కొంతమంది రాజకీయ వాదులు సంస్కరణ నిరాకరణ మనవరమని దెబ్బపుచున్నారు. వారి యభిప్రాయములయెడల నామ గౌరవము గలదు. ఏలనన ఒప్పడఁచింద డిక్రీ కాకుండ అటుంక సరఫరయిననీ వారు రాజకీయ నిపుణత చూపుచున్నారు. వారివాదమునకు రాజ కీయ తత్వమార్ధముగలదు. జాతీయస్వత్వములను స్వయముగ సంపాదించవలెనుగాని దానములుగ గ్రహించుట లాభకరము గాదు. తిరస్కారవాదులు స్వాతంత్ర్యమునకై పోరాటము లింకను తీవ్రముగ సాగించవలయునని కోరుచున్నారు. పోరాట ముతీవ్రమయిన కొలదియూ జాతీయస్క సామర్థ్య పుతికె యింపగలదు. రాజకీయ వేత్తలలో మరియొక తెగవారు గలరు. వీరు యిచ్చిసంతకరకు పుచ్చుకొని మిగిలిన వాటి కొరకు ఆందోళన సలుపవలయునని గోరుచున్నారు. కాని దేశమంత యు యీసంస్కరణములు మనకోర్కెలను సంతృప్తిపరచవని అంగీకరించుచు యున్నది. నిజమలోచించిన తిరస్కారవాదు లకును అంగీకారవాదులకును విశేష భేదము గాన్పింపదు. ఉధ

యలును మనకోర్కెలు సరవేరవరకు కృషి సలుపుచునే యుండవలయునని వాంఛింపుచున్నారు. సంక్రమము నందు వలెనే రాజకీయ విషయములందును విజయమే గవ్యస్థానము. వారికిన దానిని విడుచుట లాభకరము గాదు. అందుచే యీ సంసిద్ధ సమయమున కాంతముతో సమస్యనుగూర్చి యాలో చించుట ధర్మము.

సంస్కరణ నూచనలు ఆకాధంగము కలిగించుచున్నవి అందలి దోషములను తొలగించుటకు మార్గ ముల సరయుట వివేకము. కాంగ్రెసు చరిత్రను చూచిన రాజకీయాందోళనమున విశేషముగ ఓర్పు గన్పట్టును. ఆ సాంప్రదాయములను మనము విడనాడగూడదు. మనలో అతి వాదులు గాని, మితవాదులుగాని లేరు. మనలోమనకు కలతల బెంచుటకు మన శత్రువు లీ పేర్లలను చాచుచున్నారు. మన కొక్కటే యుద్ధయము గలదు. మనము కోరునది సంయక్త భారతదేశము తిరపున కోరుచున్నాము. సంస్కరణవివరముల గూర్చి చర్చించెదము.

20-వ ఆగస్టు ప్రకటనము ప్రమాణముగ నెకోనబడినది. కాని నివేదికయందు స్వపరిపాలనమునకు దగ్గరచేర్చుమార్గములు కాన్పింపకున్నవి. ఇండియా ప్రభుత్వమునందు కాననసభయు స్టేటుకాన్సిలును గలవు. కాననసభయందు మూటిలో రెండు వంతులు ప్రజానియక్తసభ్యు లుండురు గాని యీసభకు పలు కుబడి తప్ప యధికారమేమియు లేదు. ఈ పలుకుబడినై నను తగ్గించుటకు స్టేటుకాన్సిలు నిర్మింపబడినది. ఇందులో అధికార సభ్యులధికముగ నుండురు. దీనికి సర్వకానసాధికారి మియబడి నది. కాననసభాధికారమును తొలగించుటకు దీని కధికారము గలదు. ఈ సభయందు ప్రజాశక్తి విజృంభించుటకు వీలులేదు. ఇందుమూలమున మన ప్రజలలో శ్రోత్రవర్ధ మొకటి ఏర్పడు ఆపాయముగలదు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారి నిరంతరభాధికార ముమీత పాచ్చగును. మనముకోరినది ఇండియా ప్రభుత్వ మందును, రాష్ట్ర ప్రభుత్వమునందును ప్రజల యభివృద్ధియును చెల్లవలయుననియే. కాని మంటాగూ గారు కేంద్రప్రభుత్వ మును మరింత నిరంతరముగ గావించిరి. రెండవసభను నిర్మించు టచే అధికారకర్త పరిపాలనము కాశ్వేతముగ నిలిచియుండును. ఈ నూచనయందు ప్రజలవైగల అనిర్వాసము వ్యక్త మగుచు న్నది. అందుచే నిది ప్రజలకు సమృద్ధము కానేరదు. భారతీ యుల లాభక్షేమములను యింకొకరి క్షేమము కొరకు అణచివేయగూడ దని మనము కోరుచున్నాము. అందుచే సం స్కరణములు యీరీతిగ నుండగూడరు. కాంగ్రెసువిధానము అసంభవమని త్రోసి వేయబడినది. అయ్యది ఆకరమున మోటుగ నుండవచ్చుచుగాని దాని నిజతత్వము దేశభిన్నాధి కమతాల ముగ నున్నది. అందుచే అందలి ముఖ్యవిషయములను యీసం స్కరణములలో చొప్పింపవలయును. కాన్సిలావ్ స్టేటు నందు స్పష్టకేసంస్థానాధి పతులకు ప్రవేశమిచ్చుట వాఁకి గా ని ప్రజలకుగాని లాభకరముగాదు. వారికిలేనిపోని కార్యభార ము విధానము. ఇతియగాక వీరిని రానిచ్చుటచేత బాధ్యత గల ప్రభుత్వమునకుగూడ కష్టము వాటిల్లునని భయముకలుగు చున్నది. సారీసభలో నుండవలసన యవసరముగూడ గన్నట్లు లేదు. అధికారికారమును గురించి అలోచించెదము. బడ్జెటు కాననసభలో ప్రవేశపెట్ట బడును. గాని కానన సభకు వోటుచేయు నధికారములేదు. బడ్జెటునివయములపై గావించుతీర్మానమును ప్రభుత్వమువారు కార్యాచరణమునం తెట్ల కనసరములేదు. ఇది ప్రస్తుతిభానమువై యభిన్నాధి గానే రదు. ప్రజలవైగల యవిశ్వాసము మరియొకవోటునగూడ గా నించుచున్నది. కార్యనిర్వాహకసభలో యిద్దరు భారతీయ సభ్యుల నియమింపవలెనని వ్రాయబడినది. ఇంతకన్న ఎక్కువ మంది భారతీయులను నియమించుటకు వీలులేదని గ్రంథకర్తలు దెలుపుచున్నారు. ఇట్టి నిరాదరణకు కారణము చెప్పబడలేదు. హైందవసభ్యుడు కార్యనిర్వాహక సభయందుండుట లాభ కరమని మార్గగారివిధానము లేటెల్లము గావించినది. కావున సభ్యులలో నేభాగము భారతీయులు నియమింపబడుదురో ప్రక టించుట యవసరము. వాదనములతో లాభములేదు. ఆ కాలము యిదిగరకే గవించినది. కార్యనిర్వాహకసభలో సగముమంది భారతీయులూడి తిరవలెనని మనము పట్టుదలతో గోరవలెను. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములందు మాత్రము యింతకన్నను బౌదా ర్యము చూపబడినది. సంపూర్ణ బాధ్యతను ఒకకమాత్రే యిచ్చు టకు వీలులేదనియు, కాని బాధ్యతను కొంతవరకైనను యిచ్చు దిచ్చి తీరవలయుననియు గ్రంథకర్తలు యభిప్రాయపడిరి. అం దుకై రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములలో రెండుకాఖలు గావించి ఒక కాఖను ప్రజలకును మరియొక కాఖను ప్రభుత్వమువారికిని

పంపివెట్టిరి. ఏర్పాటు ప్రకారము కార్య నిర్వాహక ప్రభుత్వమునందు చెందవలసిన భాగమును, ఒక భాగమును గవర్నరు కార్య నిర్వాహకసభ యందును, రెండవ భాగమును మంత్రిగారి మంత్రులుగారి యందును, భాగము నిర్వాహకసభయందు ప్రజానియత్న సభ్యులు ఆధిక సంఖ్యాకులుగ నుండవలయునని నూచింపబడినది. రిజర్వుడు భాగా పరిపాలనమునకు గ్రాండు కమిటీయొక్క నెలకొల్పబడినది. ఈ కమిటీవారు స్టేటు కాన్సిలు జమీన్దార్లకు మలనె జరిపెదరు. రిజర్వుడు విషయమును పరిపాలించుటకు సర్టిఫికేటుకూడ ఏర్పాటు చేయబడినది. ఒక శాసనమును గవర్నరుగారు సర్టిఫికేషన్ పట్టుకొని రాజనిర్వాహకసభకు దానిపై శెట్టి యధికారమును గావించును. ఇందు పరిజలయెడలగల నిర్వాహకము ప్రభువుగవర్నరు ముఖ్యము పరిపాలనాత్మకమును భగ్నముగను కంకరింపము. మేము యీ చాక్సులను గోరుచున్న తొందరపాటుచేత గాదు. మాకు ఎక్కువ బాధ్యత యిచ్చినగాని స్వపరిపాలనమునందు లగిసికీ బడయనేరము. సర్టిఫికేట్ కార్యకర్తగారు రాష్ట్రములందు బాధ్యతగల పరిపాలనమును నెలకొల్పి నుద్దేశించిరిగాని తగిన ధైర్యమును చూపలేక పోయిరి. మన ప్రాచీన చారిత్రమును చూచిన ఇన్ని సంవత్సరములను కరుణయు గొప్పదను బలవంతుడగు వాడు ఈ సంవత్సరముల రాధారపరచుకొని సంస్కరణముల భగ్నము గావించుటకు ప్రయత్నింపవచ్చును. కమిషను విచారణచే ఇట్టి యపాయము తొలుగునని తలపవచ్చును గాని కాలపరిమితియు అయిన తొలదియు వీటి విచారణకంటె ఫలప్రదము కాజాలదు. అయితే సంవత్సరములకు వీర్యుడు రిజర్వుడు విషయములు వాటి యంతట యిది ప్రకటన వచ్చుచున్నచో అధ్యంతరముండదు. కాని ఇట్టి ఏర్పాటు ఈ నివేదికయందు లేదు. శ్రేష్ఠ ప్రభుత్వమువారు యీ విషయమును నిర్ణయించెదరని నూచింపబడినది. ప్రభుత్వములకు భగ్నము సమకూర్చుచున్నందున చాల అసంతృప్తికరముగ నున్నది. రాష్ట్రపు ఆదాయములో ప్రభుభాగము సామాన్య ప్రభుత్వమునకు పోవలెను. వీర్యుడు రిజర్వుడు కాజాల అక్కరలేదు వినియోగించవలెను. పోగా మిగిలినది ప్రాప్తిపర్వ విషయముల పరిపాలనమునకై మంత్రుల కొనసబడును. ఈ భగ్నము చాలనియెడల మంత్రులు కొత్తపన్నులు విధింపవని నూచింపవచ్చును. కొత్తపన్నులగూర్చి గవర్నరుగారు మంత్రిులును నిర్ణయించెదరు. కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వము ఇందుకు బాధ్యతవహించును. అందుచే పన్నుల బాధ్యత యంతయు మంత్రులపై పెడును. దానివలనవచ్చు అపరిమితరేయి మంత్రులే భరింపవలయును. ఈ కార్యముచే ప్రజాప్రభుత్వముపై ప్రజలకు అయిద్యకలగుటకు సహజము. అందుచే ప్రజాప్రభుత్వమునకు యిట్టి ఏర్పాటు పనికిరాదు. ఈ విధానములో లోపములు విశేషముగ నున్నవి. ఆగవగుగుమార్పుల కొరకు వినిపింపబడి యున్నది. ప్రాప్తిపర్వ విషయముల పరిపాలించుటకు విశేషపడనము కావలయును. కాని తగిన ఆర్థిక పు ఏర్పాటులు నూచింపబడలేదు. మంత్రులు ప్రజానియత్న ప్రభుత్వమునండి గవర్నరుగారిచే నియమింపబడుదును. వీరికి ప్రాప్తిపర్వ విషయములపై సభికార మియమిడినది. కాని ప్రజా ప్రభుత్వ సభికారు విశ్వాసమును గోల్పోయిన మంత్రులు రాజీనామా నియమము నని నూచింపబడిలేదు. కార్యనిర్వాహక సభ్యులు ఎన్నికచే నియమింపబడవలయునని భగ్నము కొరియంటిమి. ఈ కోరిక విరకాలానభగ్నముపై ఆధారపడి యున్నది.

మంత్రులు గవర్నరుగారి చేతిలో కీలుబొమ్మలవలె నుండక స్వాతంత్ర్యము గలిగియుండుటకుల మును చూడవలెను. నివేదికము నకుసరించి గవర్నరుగారికి నిర్వాహకారము గలదు. ఇందుచే మంత్రుల స్వాతంత్ర్యము వ్యక్తమగును కావున మంత్రులు ప్రజలకు బాధ్యత గలిగించుటకు లేర్పాట్లు గావించవలెను. ప్రజాప్రభుత్వ సభికారినిర్వాహకము మంత్రుల కొల్పోయినచో అతిదూరాదీనామ యిచ్చితిరిగవలెను. ప్రతిమంత్రు యొకరినొకరు ముగియగనే ప్రజలకే తిరిగివచ్చుకొనబడవలెను. మంత్రులకు కార్యనిర్వాహక సభలో స్థానము లేదు. ఈలోపము ప్రజలపైగల అనిశ్వాసమునకు నిదర్శనముగ నున్నది. రిజర్వుడు భాగా పరిపాలనమునకు తగిన రక్షణోపాయములు అధికారవర్గమువారి కొనగబడినవి. అట్టిరే ఆభివృద్ధిపరిపాలనమును గూర్చి కొంతయుభగ్నము మంత్రులనుగూడ నుండవలెను. లేనిచో వారు మున్ముందు స్వపరిపాలనాభారమును వహింపజాలరు. ఈ ఏర్పాటుచే వారిదృష్టకుకూడ భగ్నము కలుగుచున్నది. వారికిని కార్యనిర్వాహకసభ్యులకును సమానతీయము లుండవలెను. కార్య నిర్వాహక సభ్యులను గౌరవించు

నిమిత్తము ఫిరంగుల గాల్చెడు నాచారము నింతటియండి మాని చేయవలెను. కార్యనిర్వాహకసభలో హింసాసగుటకునే గుర్తును సభ్యులచే నెట్టివస్తువులకులగదని నాయభిప్రాయము. కార్యనిర్వాహకసభ్యులను ఎన్నికములమున ఏర్పాటు చేయవలయునని భగ్నముకొరియంటిమి. కొన్ని యభ్యంతరము లున్నచు ప్రజాశక్తియమును పరిమించుట ఇంతకన్న ను వేరొకరము గావించుటలేదు. ఎన్నికచే నియమింపబడిన కార్యనిర్వాహక సభ్యులు అధికారవర్గమువారితో కలిసి పనిచేయడను అభ్యంతరము నిలకదగినది కాదు.

ఆర్థికవిధానము విషయమై మాంటాగ్యు మెల్బుర్న్ ప్రభుగార్లు వివరముగా తెలిపియుండలేదు. హిందూ శక్తియును సంబంధించినంతరకుట ప్రస్తుత మున్నట్టి ఆర్థికవిషయములందు ఎట్టి లోపము ను లేదని ఎవరూ నిస్సంశయముగా చెప్పలేరు. ప్రస్తుతమునుండి ఆర్థిక విధానమునం దెట్టి మార్పులను చేయుటకన్నము లేక తిద్దివయమును గ్రంథకర్తలు చర్చించుట మానివేసిరి. సంస్కరణగ్రంథకర్తలు ఈ విధానమునందు మార్పులు చేయుటకు తగుకేమియు తోచుటలేదని చెప్పిరి. కాని తిద్దివయముగనుంచి భారతదేశమందలి విభాగములకు యభిప్రాయమును కనుగొనకుండు వారు ఎట్టి తిర్మాకమునకును వచ్చుట కిష్టము లేనట్లు గన్నట్లుచున్నది. హిందూ శక్తియలోనికి దిగునతియగునస్తువుల వివాదములకు విధించి దేశీయసత్వముల కాపాడవలయునని, కాసనసభాసభ్యుల మూలకమునను, సభానివేదికలం దుపశ్చాస పూర్వకముగ, వారాప్రతికల మూలకమునను అనేకపర్యాయముల ప్రకటించియుంటిమి. పరిశ్రమ లభిస్తున్న చెందవలయునని విశేషమువులవివాద తప్పక సుంకములు విధించవలయునని నూచింపబడినది. బ్రిటిషువారి బాధమును భంగపరచు నుద్దేశ్యముతో మేమిపద్ధతిని గోరుటలేదు. మాకు బాధయు అధికమయిన కొలది బ్రిటిషు వర్తకులకు కొంచెము నష్టముండక తప్పదు. కాని సామాన్య జేతము నాలోపించిన భాగ్యవంతులకు హిందూ శక్తియు అంగ్లదేశీయులకు పేయూతక నిలుచును. ఆంగ్లయు యాంగ్లమునను గోచరమయినది. విశేషముల పెట్టబడి దేశీయులకు బాధయు చేసెనని చెప్పవచ్చుచున్నది. కాని బ్రిటిషువర్తకులకు పంట వస్తువులను సమకూర్చుటకే భారతీయులు వదిలివచ్చుచున్నారు. మనకు పరిశ్రమల విషయమై అసంతృప్తి లేదు. ఇట్టిపరిస్థితికి గాఢము బ్రిటిషు వర్తకులకు ప్రాప్తిపర్వము గలిగించుటయే యని చెప్పవచ్చును. ఈ వాక్యములను దురుద్దేశములతో నడుపుటలేదు. చరిత్రాంశములు తగిన సాక్ష్య మిచ్చుచున్నది. బట్టలపై పన్ను విధించుట లంకె మైరువారి బాధమునకును నిర్వివాదాంశము. ప్రభుత్వమువారు పరిశ్రమభివృద్ధికి జోక్యము కలుగజేసికొనవలయునని మాంటాగ్యు-మెల్బుర్న్ గారల గ్రహించుట సంతుష్టపదము. ప్రభుత్వమువారు ఈ విషయమై జోక్యము కలుగజేసికొని నాయమునియగంతవరకు వారికొందూ దేశీయు విషయమై కింగ్డంట్రిడ్ లేదని అనుకొనవలసి వచ్చును. ఇట్టి నమ్మకము వ్యాపింపజేయుట అన్యాయము.

ముగింపు.

నిరంకుశ సంకీర్ణలోను అన్యదేశీయుల పరిపాలనమే ఎక్కువ దుష్కరమని మెకాలేగారు చెప్పియుండిరి.

ఈ వాక్యములు హిందూ దేశీయులకుకూడ వర్తించును. హిందూ దేశీయు యిట్టికష్టములకుగూర్చి నునదావము జెందవలెందుట భగ్నమైయున్నది. బ్రిటిషువారిరాజ భారతీయుల యుద్ధరణమునని తెలుపుట సర్వవిరుద్ధము. హిందూ దేశీయుల భాగము కొరకై యాప్తయిండియో కంపెనీవారు వచ్చియుండలేదు. భవాగ్నమే వారియోశయము. కంపెనీనుండి చక్రవర్తిని రాజ్య భారము వహించినప్పటికూడ భవాగ్న అధికారాభిమానము, దురువదలేదు. ప్రజల కీర్తివయము తెలిసియొన్నది. అందుచే తిగినరహదయు గావించవలయునని వారు గోరుచున్నారు. మనకు తిగినరహద లేదని ఒకసాకు చెప్పుచున్నారు. విద్యాధికులకు లకు ప్రజాసామాన్యము పై నభిమానము లేదని తెలుపబడుచున్నది. కాని నూరు సంవత్సరముల పరిపాలనము అయిన పిచ్చుట మాటికి ఆరుగురు కన్న చదువ్వుచారు తేలకపోయిరి. విద్యను ప్రసాదించక ఉపేక్ష చేసిన వారలే ప్రజాసామాన్య జేతమునకు అతురత చూపుచున్నారు. కీర్తిశేఖలకు గోపాలకృష్ణ గోల్లేగారు ప్రారంభ విద్యాశాసనమును ప్రవేశపెట్టిరి. అధికారవర్గమువారు దీనిని ప్రోత్సహించిరి. మేము రాజకీయ స్వత్వములను వ్యాపింప జేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నారము. అధికారవర్గమువారు దానిని సంపదించుట గావించుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. పాలక పాలకుల బాధ జేయములు నిడివిడిగ నున్నవి. హిందూ దేశీయు సామాన్యములో నుండవలయునని తగిన గౌరవస్థాన మొసగవలెను. ఇందుకై అంగ్లదేశీయు ఉదారభావమును చూపవలెను.

సోదర ప్రతినిధులారా ! మీరు మీ కోర్కెలను సాక్షిచక్కానింపవలెను. మీయద్వయము పరిశ్రమంత మయినది. మీకు జయము తప్పక చేకూరును.

ప్రాద్దుటూరునుండి పురవాసు లొక రిల్లు వ్రాయుచున్నాడు:— 22-వ తేది రాత్రి 10 గంటల వేళ ప్రాద్దుటూరునుండి ఎర్రగుంట్ల స్టేషనుకు బోవు నయిదు బండ్లలోని ప్రయాణికులను బాగుగా మర్చించి 4.5 నేల రూపాయలు విలవగల సొమ్ముల నపహరించిరి. మా యూరికిని స్టేషనునకును 7 మైళ్లు దూర ముండును. రాత్రివేళ పోరబాధ స్వాభావికముగ గలుగుటయే కాక, 4 మైళ్ళ పొడవు గల పిసాకినీ నదిని దాటిపోవుట ప్రయాణికులకు మిగుల కష్టముగా నున్నది. మా పురము గొప్ప వ్యాపారస్థలము. రైల్వేస్టేషను మిగుల దూరముగా నున్నది. నుదరాను గవర్నరుగారు మా పురమునకు విచ్చేసియున్నప్పుడు వై నిమయురు గూర్చి విన్నవించుకొని యుంటిమి. వారు దానికి సమ్మతించి, కడప డిస్ట్రిక్టు బోర్డువారి యధికారముక్రింద రైల్వేను నిర్మించెదమనియు, రు 1.0.0 కి రు 0.0.8 ప్రకారము సిస్తు చెల్లింపవలయునని యాజ్ఞాపించిరి. రైతులు మాకు సంవత్సరముల నుండి సిస్తు చెల్లించుచున్నారు. కాని రైల్వేను మాత్రము ప్రయత్నము జరుగుటలేదు. యధానంతరమునకును నీ సౌకర్యములను గలిగించుటకు వీలులేదు కాబోలును, అంతరాయ మా కల్పెదరుగారు, బండ్లన్నియు సుకేతూరి ప్రయాణమై పోవునట్లును, ఈ కాణానుండి తిరుగవచ్చు కాణానకును, నా ఆయుధపాముల విడువవలయు ననియు, నేర్పాటు చేసియు, నిరాయధులగు ప్రజల భీతిని తొల్యునని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఒక విశేషపడిల్లు వ్రాయున్నాడు:— ప్రభువ శెల్టూరు మండల గ్రంథాలయసభను సంవత్సరమున గోపాల్కృష్ణ గోపలే నేనాసమాజమువారు ఆగస్టు 24-25 రులందు తమసమాజ శృతియబ్ది కొత్తపముతోపాటు జరిపెదమని జూన్ నెల 9 తేదిని ఆంధ్రపత్రిక యందు సమాజకార్యదర్శి ఆమారు పేకట స్వామిశ్రేష్టిగారు ప్రకటించియుండిరి. మరియు ఆహ్వానసంఖ్య సభ్యులవద్ద నుండియు తదితరులవద్ద నుండియు చురాలు వసూలుచేసిరి. 24వ తేది వజుకు సభాభ్యుత్సాహియ్యైక గాని తదితరవిషయములు గాని పూర్తి అయినట్లును తోచలేదు. కార్యదర్శిగారు శెట్టిగారు ఎట్లు 24 - 25 తేదులయందు జరుగునని ప్రకటించిరో తెలియదు. తిరిగి సభ యుప్పుడు జరుగునో ఇంతవరకు తెలిసినవారుకారు. ఆహ్వానసంఖ్యసభ్యులను ఎప్పుడు సభజరుగునని ప్రశ్నించిన మాకు తెలియదనెదరు.

మాంటెగ్యు సంస్కరణములు.

మాంటెగ్యుగారు ప్రకటించిన సంస్కరణముల గ్రంథము ఆంధ్రభాషయందు ముద్రిత మగుచున్నది. గ్రంథము ఒక పక్షములోపున వెలువడగలదు. భారత రాజ్యాంగ జ్ఞానమున కీ గ్రంథము కల్పితపుస్తకమై చున్నది. ప్రతి యాంధ్రుడును చదువలసిన గ్రంథము. డిమ్మి ఆక్టోవ్రానైజుండదు. 300 పుటలకు మించి యుండును. దీనివెల ఒక రూపాయ నాలుగణాలు మాత్రమే. వలయువారు వెంటనేదరఖాస్తులు రిజిస్టరు చేయించుకొనవలెను.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
7, లంబశెట్టిపేడి, మద్రాసు

ఆంధ్ర విద్యానిధి; విన్నవము.

ఆంధ్రులయందు విద్యావ్యాపనము శృష్టికరముగ లేదు. ఇంజనీరింగు వైద్యకళాశాలలందు విద్యార్థులకు ప్రవేశము దొరకుట దుర్లభము. ప్రవేశము దొరకినవారికి పోషణము దుర్లభము. ప్రస్తుతము ముగ్గురు విద్యార్థులు ప్రవేశమును పొంది పోషణకై అల్లాడుచున్నారు. విద్యాభిమానులు ఆంధ్రదేశాభిమానులు ప్రత్యేకము. ఈ విద్యార్థులకు గాని ఆంధ్రవిద్యానిధికిగాని సహాయము చేయుటకు వ్రాతలు. దానములందెల్ల విద్యాదాన ముత్తమదానము. సొమ్ము నీక్రింది విరునామాకు పంపవలయును.

ఆంధ్రవిద్యానిధి కార్యదర్శి,
7, లంబశెట్టిపేడి, మద్రాసు.

ప్రజాభిప్రాయములు

I దేశక్షామము

ఆంధ్రపత్రికా సంపాదకులకు:

అయ్యా, యధాకారణమితో ఇచ్చటివర్తకులు వచ్చే గాలు తినుబండారములు మొదలగు అన్ని వస్తువులకును ధరలు అమితముగా పెంచిరి. మిర్చి, కుంకుమకాయలు, అపరధాన్యములు మొదలైన వస్తువుల కన్నటికి పూర్వపుధరలకన్న రెండు రెండు రెట్టిగ పెరిగిరి. వేయేల గృహకృత్యనిర్వహణమున కావలసినవికలగు సమస్తసామగ్రిలు మిగుల వ్యయకారకమైనవి. సామాన్యస్థితిపరులగు మానవుల జీవయాత్ర జరుగుట కడు దుర్లభమైనది. ఇక కూలిజనము విషయమై చెప్పనక్కరలేదు. వీరలకు కూలి యేమియు దొరుకుట లేదు. ఎచ్చట వైన కన్యవీరుగా దొరికినప్పటికి ఆకూలివలన వీరలకు జీవనోపాధి బొత్తుగా జరుగుటలేదు. మాప్రాంతముందు జనసంఖ్యలో సగము మంది అన్నము లేక మాడుచున్నారు. ఇట్టిస్థితిలో గొర్లు మెంటువారు తీవ్రమగు చర్యన దీసికొనవలసి యీ ప్రాంతమందలి జనల జీవనము జరుగుట దుర్లభము. ధాన్యము వస్త్రములు ముఖ్యముగా దొరకనచువారి అధికారము క్రిందకు తీసికొని వారిని జహలకు చాకగా అమ్ముటకు వెంటనే ఏర్పాట్లు జరుగవలసియున్నవి. ధాన్యపు రవానా బొత్తుగా ఆపవలసియున్నది. తేశనాయకులును ఈవిషయమై శ్రద్ధతో పాటుపడి ఈసందిగ్ధ తరుణమున ప్రజలను కష్టపరంపరనుండి తప్పింప ప్రార్థితులు. ఘోరమైన పక్షండ్ల క్రిందటివరకు గ్రామదులలో ప్రతి ఇంటను నూలును వడుకు చేరబట్టము లుండి నూలును వడికి అందువలన గృహకృత్యమునకు వలయు వస్త్రములు నేయించుకొనుచుండుట ఆచారమై యుండెను. ఈ మధ్య కాలములో విదేశీసరకుల వ్యాప్తి మిగుల పెచ్చి విదేశీ కుటుంబముల దిగుమతి యగు వస్త్రములు విరివిగను చాకగను లభించుటచే అట్టిరాట్నములు పూర్తిగ ఆంత మొందినవి. ఆరాట్నములమీద నె 80 రు నూలు సయితము వడకు సామర్థ్యముగల మనుష్యులు ఇప్పటికిని గ్రామములలో నున్నారు. అట్టి రాట్నములను గ్రామములలో తిరిగి విరివిగా నెలకొల్పి నూలును వడికించినయెడల నూలుధర చాలాభాగము తగ్గకలదు. ప్రతి గ్రామస్థులను ఇందు విషయమై తగు శ్రద్ధ తీసికొని తమకు ఆవశ్యకమగు నూలును తమ గ్రామములలోనే తయారగునట్లు ఏర్పాట్లు వెంటనే చేయకొనుచున్నారని ఇదియొక ప్రయోశకరమగు సంగతికాదు. ఇందుకు వెట్టుబడి సామర్థ్య ఆపరమకేదు. కూలిజనము తమ జీవనోపాధి గడుపుకొనుటకీ పరిశ్రమ కొంత సహాయకారి కాగలదు. ఈ విధముగానే కొంతకాలము క్రిందటివరకునుండి ప్రస్తుతము జీర్ణించియున్న కొండపల్లి కాగితముల పరిశ్రమయును స్వల్ప వ్యయముతో తిరిగి పునరుద్ధరణచేసి కాగితముల కటపు కొంతవరకు తగ్గించుకొనవచ్చును.

జమీందారులు మొదలగు భూస్వాము లెప్పుడైనా దేశము చుట్టునుట్లు తీవ్రముగ రగులుకొనినవచ్చుచున్న దుర్భిక్షదావాన్ని బాల్బల నాలుకొంది తన్ని వారణాశాసముల నారయడు. మీనాలలోని జనులెందరు మాటికిని గుడ్డకును జరుగక నిలువ నీడలేక అల్లాడుచున్నారో ఇంచుక విచారింపుడు. మీ కార్యస్థానములయందును, మీ సాధారణములందును ముఖ్యోపయోగముల కావలసినవికలగు వస్తువులన్నియు హెచ్చువెలలకు సయితము దుర్లభములై మీమీపనులకు చిక్కులు కలుగుచున్నను విదేశీసరకు యెడల దిగుమతి కడరుచున్నచు తదేకధాన్యతై యెంత కాలముండెదరు. ఇప్పటికైనను మీధాన్యమును మాని మీరాష్ట్రములయందు స్వదేశీపరిశ్రమల నెలకొల్పి మా రాష్ట్రములయందు దుర్లభమై వివిధపరిశ్రమల కుపయోగ పడు యెంత ముడిసరకు సరి యగు వినియోగములేక వృధా యగుచున్నదో యోచింపుడు. విదేశీసరకులపోటీ గ్రీష్మమున కాగలేక యెండి మోసులై వర్షాగమనముయందునబోలె నీ తరుణమున తలెత్తి పల్లవింప జూచుచున్న పరిశ్రమాంతురములకు దోహద మొసంగుడు. వివిధపరిశ్రమలను స్థాపించి మీ రాష్ట్రములలోని జనులకు వృత్తులు గల్గించి, మీకునుమీప్రజలకును, మీ దేశీయులకును, మీ దేశమునకును లాభకారకై కీర్తి వంతులగుదురు గాకయని ప్రార్థించుచున్నాను.

ప్రతిగ్రామములోను గ్రామవెద్దలందరు ఔమనివారణ సంఘముల స్థాపించవలెను. స్వల్పవ్యయముతో తక్షణసాహాయ్యమున కక్కరకు వచ్చు పరిశ్రమల విధాన

మును గ్రామస్థులకు బోధించి ఆ చరింప చేయవలెను. కొంచెమువెద్దని యగు పరిశ్రమలను తమ సాధ్యమైనంతవరకు స్థాపించి గ్రామములలోని కూలిజనమును వృత్తులను గల్గింపవలెను. ఇప్పటికిని విదేశీవస్తుగణికాలంపట్టులై భోగ పరాయణులై సోమరులై కాలము గడుపుచున్నవారిని స్వదేశీ పరిశ్రమాభివృద్ధిలకు జేయవలయును. దేశీప్రసాధులు గ్రామములయందు ఆచరింపజేయ విలుకలిగిన ఉపయోగకరములగు పరిశ్రమలను విచారింపి తెలిసికొని చాటివిధానమును వార్తా పత్రికలవ్వారా జనులకు వెల్లడిపర్చవలెను. భూస్వాములు సాహుకారులు మొదలగు స్థితిపరులు పరిశ్రమలకు విరివిగ సహాయ్య మొనరింపవలెను. భగవద్గీర్తిలో ప్రతికార్యమునకును యేదని నొక సత్కలంప ముండితిరును. గాధాంధకారమునకు తరువాత ప్రకాశమాన మగు వెలుతురును, కష్టపరంపరల తరువాత సౌఖ్యతరంగములును కలుగుచుండుట ప్రకృతిస్వభావము. మన మిప్పుడవధించుచున్న కష్టపరంపరావారి దముల మధ్య మన సౌఖ్య చిహ్నమైన తటిల్లత ప్రకాశించుచునే యున్నది. ప్రస్తుతవిషయస్థితియందు మనము మితవ్యము నూత్రమును బాగుగపాటించి మితవ్యమును చేయుట యందుకు శిక్షితుల మగుచున్నాము. మనపరిశ్రమలస్థాపించుట కీసమయము మంచి అనుకూలముగనుండుచున్నది. మనమీ యవకాశమును జారవిడువక విదేశీపట్టుదలతోను వెనుదీయని కార్యోత్సాహముతోను కార్యక్రమమునకు గడంగవలసియున్నది. ఈ ఔమ దేశత దేశమును యింకను భిన్నీకరము జేయకముందే మనము జాగ్రత్తపడుట ముఖ్యపరము.

ముదునూరు ముదునూరు నరసింహారావు.

పాఠశాలారామములు.

పిల్లలకు వ్యవసాయము నేర్పవలసిన యవసరము.

పాఠశాలారామములను బెంచుట యందలి యుద్దేశములు చాలమున్నవి. వీనిములమున నిండ్లలోగూడ నుద్యానములను బెంచవలెననెడి యుత్సాహము ప్రబలును. బాలయను, బాలికలను అందు పనిచేయుట వలన వారికి మంచి యారోగ్యము నొకవిధముగ సంతోషమును గలుగుచుండును. వారి కృషియందు గౌరవమేర్పడి కష్టపడి పనిచేయుట కలనాలు పడుదురు. వాగుజేయు తమలందు నేర్పరితన మలనడును. మొక్కలను గురించియు, భూములను గురించియు, చీవపురుగుల మున్నగువానిని గురించియు వారికి జ్ఞానముకలుగును. అనేకవిధముల పిల్లల వర్తనమును చక్కజేసి యంచి యోగ్యత నీపాఠశాలారామము లిచ్చుచున్నవి.

బాలరకే గాక బాలికలకుగూడ నీ పాఠశాలారామముల నేకవిధముల లాభకరములుగ నున్నవి. బాలికలకు వివిధములగు పుష్పజాతుల మొక్కలను, కాచునూరల మొక్కలను వేసి పెంచుటకు గూర్చి నేర్పరలెను. ఇట్టివానియందు వారికి మిత ప్రీతికరముగ నుండును. ఒకసారి వారినుండు ప్రదేశ వెట్టినయెడల బాలర కంటె నెక్కువ యుత్సాహముతోను పట్టుదలతోను, బనిచేయుచు రనుట కెంతమాత్రమును సంది యునులేదు.

ఏ మొక్కలను వేయుటైనను ముందు భూస్వభావమెట్టిదో కీర్తోష్ణస్థితిగతు లెట్టివో ఉపాధ్యాయులు పరిశీలించవలెను. పిన్నట్లు, ఆయాస్థితిగతుల కనుకూలమగు మొక్కలను వేయించవలెను. ఏయే మొక్కల నేరిధముగ బెంచవలెనో పిల్లలకు జెప్పుచు అందు వారిచే పనిచేయించవలెను. కొద్దిరకముల మొక్కలతో నా రామమును ప్రారంభించవలెను. ఇవి బాగుగా కృద్ధిజెంది మంచిఫలితము నొసగునట్లు పనిచేయించవలెను. అనేక మొక్కల నొక్కసారివేసి వానిని సరిగ బెంచలేక విఫలము జేయుట మంచిదికాదు. కొద్దివానితో చక్కగ పని ప్రారంభించి ప్రతిసంవత్సరమును క్రమముగ మొక్కల సంఖ్యను రకములను వృద్ధిచేయవచ్చును. ఆయా మొక్కలను గూర్చి పిల్లలకు బోధింపుచు అవిషయములను వాచు పుస్తకములందు వ్రాసికొనునట్లు చేయవలెను. ఉపాధ్యాయుడు తాను బోధించిన విషయములు తిరిగి బాలరకు ప్రశ్నింపుచు వారు తన్ను గ్రహించు చున్నది లేనిది కనిపెట్టి వారికి బాగుగ బోధపడువిధమునజెప్పవలెను. భూస్వభావమును గూర్చియు కీర్తోష్ణస్థితిని గూర్చియు, విత్తులను గూర్చియు, మొక్కలను గూర్చియు, వాని వానికి జేయవలసిన పాటును గూర్చియు, నెరువులను గూర్చియు, చీవలను గూర్చియు వానినుండి మొక్కలను కాపాడు విధమును చక్కగ బోధింపవలయును.

పాఠశాలారామములను బెంచుటకు దగిన స్థలములేనప్పుడు విత్తనపుష్పల్ల నేర్పరచి అందు మొక్కలను బెంచి కొన్ని కొన్ని మొక్కలను పిల్లలకిచ్చి వారియిండ్లకడ వేయునట్లు

చేయవలెను. వానినెట్లు వేసి పెంచవలసినది, తెలుపవలెను. ఇట్లు కొన్ని మొక్కలనిచ్చి పెంచునట్లు చేసినయెడల పిల్లలు తమంతట తామే అనేక యితర మొక్కలను గూడ బెచ్చి పెంచుటకు ప్రారంభింతురు. ఉపాధ్యాయుడు పిల్లలయిండ్లకేగి వారు వేసిన మొక్కలను పరిశీలించుచు లోపములను బెలియజెప్పుచు వానిని బాగుగ బెంచునట్లు చేయవలెను.

ఉపాధ్యాయుడు పరిశీలించుననియెడల మొక్కలను బెంచుటయందు ఉత్సాహము లేనివారుగూడ శ్రద్ధతో బని చేయుదురు.

ప్రతియింటిలోను వేయుటకు నీలగు మొక్కలతో మొదటపని ప్రారంభించవలెను. పూల మొక్కలు, కాచునూరల మొక్కలతో ప్రారంభించి క్రమక్రమముగ నితర మొక్కలను బ్రవేశపెట్టవలెను. ఒక్కొక్కరకము మొక్కలు కొన్ని కొన్ని వరుసలలో వేయించవలెను. మొక్కల వరుసలు సరిగ నుండునట్లు చూడవలెను. వానిని అడ్డదిడ్డముగ వేయగూడదు. మొక్కల మొదట కలుపుమున్నగున వేమియు లేకుండ సరిగ భ్రమగ నుంచునట్లు చేయవలెను. కలుపును దీసి జేయక పోవుటకుల గలుగు నష్టమును గూర్చి బోధి పవలెను. ఆయాపని ముట్ల నుపయోగించుట, నీరుకట్టుట మొక్కల మొదట శ్రేష్టము మున్నగు విషయము లన్నియు జెప్పవలెను.

పాఠశాలారామము పాఠశాలకు మిక్కిలి సమీపములో నుండవలెను. పాఠశాల కన్నీ వైపులను విశాల మగు స్థల ముండవలెను. ముందుభాగమున పుష్పజాతుల మొక్కలను లతాదులును బెంచవలెను. వెనుక భాగములో కూరగాయ మొక్కలను చిన్న చిన్న పృక్షములును బెంచవలెను. తోటను వేయుటకు పూర్వము మొక్కపల్లములు లేకుండ భూమిని సమముచేయవలెను. వర్షపునీరు నిలవకుండునట్లు కొంచె మేటవాలుగ నుండునట్లు చేయవచ్చును. నీరుమారమునుండి తెచ్చి పోయుట కష్టతరము గనుక బావి ముఖ్యముగ నుండవలెను.

పాఠశాల మట్టుచుండుభూమిని కొలిచి కొన్ని ప్రత్యేక మర్శనజేసి ప్రతిబావిని కొక్కొక్క మడిచొప్పున యిచ్చి అందువారిచే పనిచేయించవలెను. ఉప్పుడిగ గొంతయిండికి కలిపి యిచ్చినయెడల యెరికిని శ్రద్ధపట్టుదు గనుక ప్రత్యేకముగ నిచ్చుటయే యుత్తమము. మనకు స్వంతతోట యున్నప్పుడు మనము కష్టపడి దానివృద్ధికొరకు పనిచేయుదుము. కాని యితరుల తోటలలో మనము పనిచేయుముకా! అట్లే ప్రత్యేక మొక్కకని కొక్కొక్క మడి యున్నప్పుడు దానియెడ నెక్కువ పాధ్యతగలిగి యెక్కువ యుత్సాహముతో బనిచేయుట తటస్థించును.

ఏయేవిత్తుల నేయేతేదులను విత్తినది, అని యెప్పుడు మొలకెత్తింది, విత్తనపుష్పముండి యెంత కాలమునకు దీనితోటలో వేయబడినది, అప్పటికి మొక్క లెంతవరకెదియున్నది ఎట్టిపాటుచేసినది, ఎన్ని సార్లును నీరు పెట్టినది, చీవపురుగులేవైన పట్టినది, వాని నిర్మూలమున కేమిచేసినది, పెంచబడిన మొక్క లెట్టిఫలితము నిచ్చినది యీ విషయములన్నియు పిల్లలు పుస్తకములలో వ్రాసియుండునట్లు ఉపాధ్యాయుడు జాగ్రత్త దీసికొనవలెను. ఉపాధ్యాయుడుగూడ పాఠశాలారామములో జేయబడిన పనిని గూర్చి ప్రత్యేక మొక పుస్తకమున వ్రాసియుంచవలెను. ఏయే కాచునూర మొక్కలను బెంచినది, అనియెట్టి ఫలితము ను సగినిదియు గూడ వ్రాసియుంచవలెను.

మనము శ్రద్ధతో చిన్నప్పటినుండియు మన పిల్లలకు వ్యవసాయ సంబంధ మగు విద్యగూడ నొసగితిమేని వారు పాఠశాలను విడుదలవచ్చికి దానియిం దెక్కుడు అభిరుచి గలిగి కళాశాల కేగి వ్యవసాయ శాస్త్రమును జదువవలెననెడి యుత్సాహము జనించు ననుటకు సందియునులేదు. — వ్యవసాయము.

ఆంధ్రపత్రిక			
1-7-18 మొదలు చందావివరము.			
చందా సం॥ కు	రు.	18-0-0	18-8-0
6 మాసములకు		9-0-0	9-12-0
3 "		4-8-0	5-8-0
1 "		1-8-0	
వి. పి. భర్తులను వేరే తమరు భరించవలయును.			
లోకాలు చందాదారులకు మాత్రము			
దినపత్రిక చందా సం॥ కు		15-0-0	
... ..	6 మాసములకు	7-12-0	
... ..	8 మాసములకు	4-0-0	
... ..	1 మాసమునకు	1-6-0	
విడిపత్రిక.		0-1-0	
వారపత్రిక సం॥కతో			
చందా సం॥ కు		3-0-0	4-0-0
మేనేజరు : ఆంధ్రపత్రిక.			

The Great War.

(c)
(Reuter's Agency)

Great Britain

To make German East Africa an Indian Colony.

Sir Theodore Morison's Dreams.

LONDON, August 23.

Sir Theodore Morison, who has spent twenty months on military and political work in German East Africa, interviewed by Reuter, said that the proposal advocated in the Aga Khan's book to make German East Africa an Indian country had long had his hearty support but it was only when he went to the German East Africa that he realized its full advantage. India would materially benefit therefrom. The vastness of the country would afford career to hundreds of thousands of small cultivators and give unlimited scope for investment, enterprise and capital. Indians would have splendid opportunity of improving their capital there. He advocates that the administration of the Colony should be entrusted to Indians. The Provincial Services would be able to supply efficient collectors or judges and men like Deputy Superintendents of Police would make good officers for Africa troops.

Burki and Sibpur must send engineers for roads, and railway, wharf and bridge constructions, and other Indian centres must send doctors, Conservators of Forests and Scientists. India must show her capacity to become a great colonizing and civilizing power. India must think out and formulate her policy and raise the Negroes who are a wild, primitive people devoid of all arts of civilization to a higher plane of humanity and she must find Indian Officers who will execute her policy firmly and sympathetically. Sir T. Morison urges that self-respecting Indians who have long asked for their capacity to be tested should be afforded opportunity in German East Africa. He wants the question raised now in order that the Government and the people of India may put in their claim and make a public declaration upon which the Indian Colony will be administered.

LONDON, August 26.

The "Times" doubts the feasibility of Sir Theodore Morison's proposal and submits that India's primary need is the redistribution of her population within her own border rather than new outlets overseas. It points out that large areas in India are still imperfectly developed and considers that the Aga Khan's and Sir T. Morison's argument that India must not be barred if new territory is open for colonisation because she has fought so well for the Empire covers two distinct propositions. It is one thing to provide suitable immigration fields but far more difficult to sadden India with a high imperial mission in another continent when her own peoples are only just receiving a limited share of responsible control over their own affairs.

The atmosphere of Asia and Africa entirely differ and will not easily blend. The "Times" contends that the greatest danger to the Montagu-Chelmsford reforms will be that the supply of Indians able to take charge of the multitude of new public duties in their own country will be far too small.

Indian Reforms and the League of Nations.

An English Writer's Observations in the "Observer".

LONDON, August 25.

Mr. William Archer writing in the "Observer" concluding the survey of enormous difficulties attending attempts to introduce democratic institutions into India says, that the success of the contemplated experiment must largely depend on the fortunes of the league of nations. Should the realization of that idea be indefinitely deferred and the defence of India demands increased demand on her resources then the spread of education would be necessarily retarded and with it the possibility of forming a wide competent electorate but if the pressure of danger from without is relaxed internal development, both moral and material, may be infinitely accelerated.

LONDON, August 27.

LIVERPOOL.—The Cotton association has passed a resolution not to trade with the enemies for ten years after the war.

Colonies

The German Colonies.

DR. SOLF'S SPEECH.

South African Minister's Reply.

LONDON, August 21.

The South African Minister Mr. Burton, interviewed by Reuter and replying to the speech by the German Minister Dr. Solf said:—Dr. Solf's lamentation on the moral consequences attaching to the participation in the war of men other than the European races struck him as not merely hypocritical but as displaying an incapacity to appreciate the real issues in the struggle. Mr. Burton contrasted the attitude and spirit of the native people in South Africa with that of the natives under German rule in the adjoining protectorates. The Herero and Ooramba tribes in German Southwest Africa were definitely hostile to the restoration of German authority. They had joyfully welcomed the protection of the British flag as a means of relief from a long period of harsh dealings of German masters. As regards Dr. Solf's declaration of demilitarization of Africa, Mr. Burton said nothing had more impressed field commanders in East Africa than the thorough, methodical and determined training of the German native tribes for war purposes prior to the war.

America

Loss of the "Lusitania".

Admiralty Court Decision.

LONDON, August 26.

NEW YORK.—Judge Mayer of the Federal Admiralty Court has decided that the Cunard line is not liable for the loss of life and property by the destruction of the "Lusitania". His investigations during twelve months have conclusively proved that the "Lusitania" was never armed and was not carrying explosives. He paid a high tribute to the conduct of the captain and crew throughout the disaster.

General

The French Eastern Communique.

Activity in the Region of Lake Doiran.

LONDON, August 26.—11.45 P. M.

The French Eastern communique says:—There was very great artillery activity in the region of Lake Doiran on both banks of the Vardar and in the neighbourhood of Huma in Albania. Austrians twice attacked the French and the Italians in the region of the confluence of the Devoli and Tomorica. The French repulsed both attacks but subsequently slightly withdrew their left wing in order to maintain contact with the Italians.

Czechs' Successful Attack.

Position and Prisoners Captured.

Japanese Strengthen China Frontier.

LONDON, August 26.

PEKING.—The Japanese having strengthened the Chinese frontier, which is a military necessity from the Czech point of view and which came within the China-Japanese Convention and not within the Allied programme, General Semenov accompanied by some thousands of Czechs attacked and surprised a Magyar and Bolshevik force and took Matsievskaya with many prisoners.

Germany & Spain.

Decision to Hand Over German Tonnage in Spanish Ports.

LONDON, August 27.

A telegram to the "Times" from the Santander says:—Germany has accepted all Spanish conditions and will hand over all German tonnage in Spanish ports as compensation for submarining.

Naval

Admiralty's Statement.

On the Work of the Naval Air Force.

LONDON, August 27.

The Admiralty states that between August 19th and 25th our aeroplanes co-operating with the Navy dropped twenty-seven tons of bombs on docks and aerodromes in Berguin and many good bursts were observed at Bruges. Direct hits were obtained on the submarine shelter at Bruges and two large explosions and two big fires were caused in docks and three among enemy shipping. Land batteries have also been attacked. We destroyed five machines and drove down five out of control. Four British are missing.

Western Front

Frankfort Railway Station Attacked.

By British Aeroplanes.

LONDON, August 27.—12.14 A. M.

The Air Ministry says:—On the night of the 25th and 26th we successfully attacked the railway station at Frankfort and chemical factories at Mannheim. Very good results were obtained at Frankfort. We dropped two tons of bombs on factories at Mannheim causing fires and explosions. Our machines flew through heavy thunder storms. Other machines dropped four tons on hostile aerodrome with good results. All returned.

25 Enemy Aeroplanes Brought Down.

LONDON, August 27.

In a communique with regard to aviation Marshal Haig says:—Our low flying machines on 25th August continued to harass enemy by bombs and machineguns. We dropped thirty-two tons on railways junctions including Cambrai and Valenciennes and on dumps and Bruges docks. We also successfully bombed an aerodrome. We brought down twenty-five aeroplanes and drove down thirteen out of control. Five British are missing.

The British Push.

Canadian, Scottish and London Troops' Successes.

LONDON, August 27.—1 A. M.

In the last night's communique Marshal Haig said:—At three o'clock this morning the Canadian, Scottish and London Troops attacked on both sides of the Scarpe from Croiselles to the neighbourhood of Gavrelle. On the south bank the Canadians attacked gallantly and passed through enemy's foremost defences and captured Orange Hill in their first rush. The Canadians in spite of rainstorms soon reached Wancourt and Menchy-Le-Poux capturing both and making progress beyond them. North of the Scarpe, the Scots captured the first German defences south of Caverelle and reached the outskirts of Roeux capturing chemical works north thereof. The Scots and Londoners completed the capture of ground between Droiselles and Heninel taking many prisoners. Southward our advance continued on both banks of the Somme. Australians took Capry and made progress eastward. Northward of Somme they captured Suzanne. Further north the English

advanced in the direction of Montauban and the Welsh captured Bazentin Le-Grand. Our pressure has everywhere been maintained and the line advanced in certain sectors.

The Somme Battle.

116 Square Miles Regained in 4 Days.

LONDON, August 26.—9.45 P. M.

The latest battle news this evening indicates that progress is being maintained. The position south of Bapaume is much more fluid than northwards where resistance is stiffening. It is significant that during four months of the Somme battle in 1916 we captured forty-four square miles of territory while from 21st August to 25th August this year 116 square miles have been regained.

Small British Casualties.

LONDON, August 26.

It is reliably estimated that casualties of the British Third and Fourth armies between 21st and 25th August total 23,500.

German Retreat to the Hindenburg Line.

Allied Speculations.

LONDON, August 27.

Now that with the exception of fierce local reactions the Germans have apparently abandoned their efforts to hold up the Allies in open warfare interest centres on the Hindenburg line in which the Germans have still the greatest faith although it is already threatened from different points.

General Mangin Faced by Formidable Positions.

Von Boehm's Awful Ordeal.

LONDON, August 26.

General Mangin from south is faced by formidable positions in the forest of St. Gobain on the front Daon-Kierri Loon but the country behind Chaulnes, Roye and Noyon is likely greatly to embarrass the retreating German while Von Boehm's armies have to face the awful ordeal of waterlogged ground of the Somme where every bridge is commanded by the allies. A notable feature of development is furnished by the growing number of German semi-official statements the burden of which is that the enemy has failed to achieve the objective and we have retired according to plan.

French Capture of Fresnoy-Les-Roye.

LONDON, August 26.

Reuter's correspondent at the French headquarters writing yesterday says:—General Debeney attacked at 5.45 this morning at Fresnoy-Les-Roye the capture of which is announced in the French communique. The attack on the village which covers Roye from the north was preceded by heavy artillery fire. The village was strongly defended the Germans putting up a desperate resistance. Furious street fighting ensued with bayonets and grenades. The French repulsed several violent counter-attacks. The capture of St. Marc was apparently the result of a brilliant little operation. The next result is a considerable improvement in our positions around Roye.

Severe Fighting at Maricourt and Bapaume.

The British Advance.

LONDON, August 27.—1.15 P. M.

The British communique says:—There was severe fighting on Monday afternoon and evening between Maricourt and Bapaume also northward of that town. Enemy counter-attacked repeatedly in strength incurring great losses from our fire but was unable to arrest our progress. The English and the Welsh pushed through Montauban and along the crest of the ridge, capturing high wood and reaching Longueval. Here a heavy counter-attack at 6.30 in the evening forced us back toward Bazentin-Le-Grand and High Wood. On this line we broke up enemy's attack and again advancing established ourselves well eastward of High Wood. Early in the night enemy counter-attacked a second time but was driven off by our rifle fire before reaching our positions. Northward of High Wood enemy twice counter-attacked in the neighbourhood of Ligny-Thillois, pressing back our advanced troops four or five hundred yards where his infantry was stopped and driven back. New Zealanders after a fierce fighting established themselves in the northern outskirts of Bapaume. The English further north progressed towards Beaumont. There was hard fighting about Croisilles. On the right of the battle front the Australians continued to advance astride the Somme and made substantial progress towards Dompierre and eastward of Suzanne. On the left of the battle front the Canadians in the afternoon captured the ridge eastward of Wancourt and established themselves eastward of Guemappe. Northward of the Scarpe the Scottish renewing their attack in the night made substantial progress towards Plouvain. A number of prisoners captured since the morning of August 21st exceed 21,000.

Roye Captured by the First Army.

LONDON, August 28.—8.15 P. M.

Reuter learns that General Debeney's first army advanced to-day on a front of eight miles and to a depth of three miles capturing Roye.

Capture of Bapaume Purposely Delayed by the British.

LONDON, August 27.

PARIS.—French critics all pay a tribute to the great value of the present British operations especially in pinning down huge enemy forces. They point out that Bapaume could have been taken two days ago but the British preferred to manoeuvre Germans out of it. A

well known writer Colonel Fabry shows why it is essential for the enemy desperately to defend a way to Douai and Cambrai. If the allies could seize the triangle formed by these towns and Valenciennes and cross roads of Longwy, Longuyon and Montmedy then practically the whole network of railways which feeds the enemy's present front would be cut which would mean strangulation of his armies in France.

600 Prisoners Taken by the French.

LONDON, August 27.—1 A. M. Last night's French communique said:—On both sides of the Aisne we carried out two local operations enabling us to capture Fresnoy-Lez-Roye and St. Marci in spite of lively resistance taking over six hundred prisoners. In Vosges we repulsed several attempted Coups-De-Main.

Enemy Demoralisation Complete. Amazing Battlefield Scene.

London, August 25. Reuter's correspondent at British Headquarters, writing this evening, says:—We have reached the most dramatic era in the war, yet despite successes, we ought, at present, to temper optimism with caution. Since yesterday morning, the enemy has disintegrated over a considerable zone of the Somme battlefield. In some places groups of Germans are wandering about, seeking an opportunity to surrender, and the present degree of enemy demoralisation at certain places is the greatest factor in the present situation. Yesterday the enemy cracked up in the neighbourhood of Thiepval Ridge, but we must prepare for a recovery on a strong line of resistance. The battlefield scene was amazing. Interspersed among the fierce combats such as the fight for the famous La Boisselle Crater, where the Boches held out all day long, but which was finally rushed, a bag of two hundred prisoners being secured, were stray videttes, tired of pointing out the way for straggling Germans to the nearest prisoner's cages. A number of our units abandoned prearranged plans, because contact patrols reported that their objectives were not held. Consequently the units were ordered to advance without restrictions. Early in the morning, we were entering Avesnes-lez-Bapaume, and airmen reported that our cavalry reconnoitring patrols were entering Bapaume and also Thillois. Australian and British troops resumed their advancing this morning and reached the line Foziers-Comblamont.

The Inner History.

The inner history of these operations will reveal economy of manpower as one of the most striking features in the present brilliant generalship. The degree of confusion behind the retreating enemy is incredible, reinforcements are hurrying up on the stopgap principle, indicating that the Germans are being desperately pressed, or they would not thus break up their reserves. Today's advance has been in the nature of a great sweep from Bray to North of Bapaume. It is estimated that since August 21st, twenty thousand prisoners have been taken by the British. Since July 15th, the Allied total has reached a hundred thousand. It is reported that guards outposts have reached the fringe of Bullecourt and that we have captured the High Wood of Bapaume la Baye, advancing upon Longueval. New Zealanders, tanks helping, had a stiff fight clearing out the enemy from Leupart Wood dominating Bapaume, but eventually they reached it taking over four hundred prisoners. The most significant effect of the present disorganisation of the enemy is that there is practically no counter-attacking. To-day, stubborn resistance occurred at various points, but when this was broken, it nowhere reoccurred with increase of strength.

Capture of Thiepval Described. General Byng's Most Important Feat.

LONDON, August 26. PARIS.—The Havas' correspondent on the British front says: General Byng's most important feat was the capture of Thiepval which led to the taking of Miraumont. When the first handful of the British penetrated Miraumont the Germans called on them to surrender, but the British replied "We don't think." Airmen dropped them a message saying "Hold tight." We are coming to your rescue" and a quarter of an hour later they were rescued and the Germans were captured.

British Line Delineated.

London, August 26. Reuter learns that our line runs through the following places which are in our possession:—Monchy-Le-Freux, Wancourt, the western outskirts of Croisilles, Stieger, Mori, Favreuil, Butte, Warlencourt and Baucourt-Laboye. We are fighting south and east of Martincapelle and west of Bazartin-Lepetit. We have captured Carnoy.

Italian Front

British Work on the Italian Front.

LONDON, August 27. The Italian communique says:—The British westward of Asiago carried out a brilliant raid on enemy's positions, overcame the garrison in a fierce hand to hand struggle and captured 270 prisoners with some machine-guns.

Palestine Front

Luring Gurkha Onslaughts. Turks Getting Jumpy.

London, August 25. Reuter's correspondent with the British Army in Palestine, writing on August 26th, says:—The enemy press predicted a heavy Turkish offensive which would sweep across Palestine. Evidently Indians have given the enemy occasion to hold them in greater respect, because there is not only no sign of the offensive, but the enemy's own line troops are obviously getting jumpy and nervous in consequence of a series of raids by Indian and Indians. The success of these minor operations has had an excellent effect on Indians, as are constantly clamouring to be allowed to under-

take fresh stunts. They say to their officers:—"Don't you think the hill would be a splendid place to raid, or may not we attack such and such a trench to-night?" The correspondent goes to show that these raids necessitate the most careful planning and rehearsal.

A Raid Described.

He describes a recent raid when the Sikhs, following a severe barrage, surprised Turkish trenches and took thirty-three prisoners, their own casualties being one killed and four wounded. The Gurkhas carried out a daylight raid and got unobserved within close range, rushed the Turkish trench, killed 15 Turks, and took 15 prisoners. The Gurkhas did not fire a single shot. Their only casualty was one man wounded. The correspondent gives a graphic story of a subaltern, who was unable to disengage his bayonet which he had struck into a Turk owing to the narrowness of the trench. Another Turk began jabbing the buttend of his rifle into the officer's ribs, and it seemed quite probable that the officer would be injured, when, all of a sudden, the officer saw his assailant's head rolled off his shoulders: a Gurkha had dexterously decapitated him with his "kukri." The correspondent pays a tribute to the clever stalking tactics and methods of the little hillmen, which have resulted in Turkish sentries being found dead in their posts. The most important raid was by the Irish, in conjunction with the Indians, when, notwithstanding difficult ground, the Turks were completely surprised and suffered most heavily. Two hundred Turks were killed and a hundred and thirty taken prisoners. Fifteen machine-guns were captured.

Indian Telegrams.

FROM OUR OWN CORRESPONDENTS

(BY WIRE.)

Bombay

The Special Congress. Meeting Postponed for a Day.

BOMBAY, August 27. At a meeting of the All-India Congress Committee held this morning at the Bombay Presidency Association rooms it was resolved to postpone the Special Congress for a day. Consequently the Congress will meet on Thursday at 1 P. M. To-morrow there will be a joint conference of the All-India Congress Committee, Council of the All-India Muslim League and others such as the Raja of Mahmudabad, Mr. Hasan Imam, Mrs. Besant and Pandit Madan Mohan Malaviya with a view to arriving at an amicable settlement.

Meeting of All-India Congress Committee.

Mrs. Besant Presides.

Mr. Malaviya's Suggestion to Postpone the Congress.

BOMBAY, August 27. A meeting of the All-India Congress Committee was held to-day at the rooms of the Bombay Presidency Association, Mr. Besant presided. Moderates including Pandit Madan Mohan Malaviya, Mr. Srinivasa Sastry, and Mr. R. P. Paranjpye, were present. Others present included Mr. Hassan Imam, Messrs. B. G. Tilak Motilal Ghose, C. R. Das, H. Chakrabarty, Bapin Chandra Pal, the Hon'ble Pandit Motilal Nehru, the Hon'ble Mr. Bhargi, Mr. O. P. Ramaswamy Iyer, Mr. B. G. Horniman, the Hon'ble Mr. Patel, the Hon'ble Mr. Khaparde, Mr. N. C. Kelkar, Mr. Madhav Rao, the Hon'ble Mr. Sarma, the Hon'ble Mr. Harichandrai Vishandas, Mr. Umar Sobhani, the Hon'ble Mr. Fazlul Huq, Mr. Abbas Tyabji and Mr. Subba Rao. Mr. Ramaswamy Iyer made a statement regarding certain telegrams passed between him and Mrs. Besant and Mr. Surendranath Bannerjee.

Pandit Madan Mohan Malaviya said he wished to make a suggestion. Since coming to Bombay he has seen some of their friends who were holding aloof from the Congress. He wanted to suggest that the Congress should not meet on Wednesday and on that day an informal conference be held of the All India Congress Committee, the leaders of the party of secession and the representatives of the All-India Muslim League. He was able to assure them that such a conference could now be arranged. He thought it better not to enter into any discussion but he pressed the suggestion with all earnestness.

Mr. Khaparde opposed the suggestion. He thought it highly undesirable to postpone the congress. He did not see how it could be done.

A discussion ensued in which the suggestion was strongly supported by, amongst others, Mr. Fazlul Haque, Mr. Bhargi, Mr. Chakravarty, Mr. Harichandrai Vishandas and the President. Pandit Motilal Nehru moved a resolution in accordance with Pandit Malaviya's suggestion and on being put to vote this was carried only Mr. Khaparde voting against. It was then arranged to hold the conference at 11-30 Wednesday morning at the Presidency Association Rooms, it being decided that the Congress should open at 1 p. m. on Thursday.

Why Congress is Postponed for a Day?

Pandit Madan Mohan Anxious for an Amicable Settlement.

BOMBAY, August 27. The following invitation has been issued for tomorrow's joint Conference over the signature of Mrs. Besant, Syed Hasan Imam, Raja Sahab of Mahmudabad and Pandit Madan Mohan Malaviya:—We have the honour to invite you to take part in a conference proposed by the Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya at 11-30 a. m. to-morrow (August 28th) at the Presidency Association Room in order, if possible, to arrive at an agreement as to reform proposals, to be laid before the Congress and the Muslim League. We earnestly request your attendance and active co-operation.

Conference with Sir Dinshaw Wacha.

There was a lengthy conference this evening between the Hon'ble Sir Dinshaw Wacha with other moderates and Pandit Madan Mohan Malaviya and subsequently the General Secretary of the All-India Conference of

Moderate party sends the following communique for publication:—I am informed that on the assurance of the Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya that there was a likelihood of agreement certain moderate leaders have been invited to confer with the members of the All-India Congress Committee and of the Council of the All-India Muslim League to-morrow (Wednesday) and that the holding of the session of the Congress has been postponed to Thursday the 29th instant. I am to state that any assurance that may have been given by the Hon'ble Pandit Madan Mohan Malaviya was not the result of any communication with the Hon'ble Sir D. E. Wacha, Chairman of the Reception Committee, and those working with him. I am to state further that no such agreement is possible and that the All-India Conference of the Moderate party will be held as already determined upon.

When a press representative made inquiries of Sir Dinshaw Wacha, immediately after the issue by the Special Congress Committee, of the announcement of the postponement of the Congress as to enable the Conference with moderates to be held, that was the first news the veteran leader received that any such move was in the air. The organisers of the Special Congress sent their news to the press without first communicating with the moderate chief.

The "Bengalee" in a Compromising Mood.

CALCUTTA, August 28. In connection with the telegrams that passed between Mrs. Besant and Mr. Surendranath Bannerjee the "Bengalee" writes:—Like extremists we shall try to forget and erase from the tablet of our memory their burning words of condemnation if they will advance a little further and say that they recognise the reform scheme as a definite advance towards Responsible Government.

Referring to the above, 'The Englishman' says:—This suggestion of readiness to compromise is a confession of weakness, the reason of which is to seek. Are the moderates afraid that they cannot bring their own conference to a satisfactory conclusion? Surely they need not entertain such fear when their movement has its adherents in several provinces.

Control of Cloth Prices. Sensation in Bombay.

BOMBAY, August 27. The measures proposed to be taken by the Government of India for the control of cloth prices appeared in this morning's newspapers, but information about them somehow leaked out to a few persons on Saturday, with the result that the lucky ones sold out their cotton mill shares betimes on that day. The news this morning caused a sensation. The piecegoods market was closed to-day in honour of the arrival of the President-elect of the special Congress. So, there is nothing to record of its effects in that direction, but the share market was completely disorganised. The announcement facilitated Bear raids and there was a drop of between Rs. 100 and Rs. 150 on big shares. People concerned in cloth business advance one hundred and one reasons why the proposals should not be extended, their main concern being that the benefits entertained for the poor consumer would not reach him, and that the Japanese and Manchester exporters, especially Japanese, would reap to the full the advantage of the heavy handicap upon Indian producers.

Views of Millowners.

The Hon'ble Mr. Purshotamdas Thakarda said that the proposed measure was altogether unworkable. If it were enforced, consumers would not benefit. He pointed out that 47 per cent of the cloth consumption in India was made up of supplies from Indian Mills. Out of this 47 per cent, at least 15 per cent is taken up by the Government of India for the Munitions department. The result of what the Government of India now propose to do would be further to curtail the supply of Indian piecegoods in our open market. He was opposed to restrictions on trade and industry. The first ground for opposing the restrictions on piecegoods was that the Government of India has not been able to place before the public a reasonably safe channel ensuring distribution of standardised cloth to readily re-new in districts in whose interests this control was proposed to be undertaken. This question has been considered by a committee that met in Bombay during the Easter holidays and the committee had great misgivings on the subject. Unless and until a fair channel of distribution was ensured, the control would be useless. It would give unscrupulous middle men further scope for profiteering. Profiteering would be greatly encouraged owing to imported goods being left uncontrolled. To his mind the only way in which the Government of India could solve the difficulty was by importing second hand looms, from Manchester, which were available there, for such of the local mills as had spare weaving looms. He understood that the necessary priority certificates for the importing of looms into India were withheld by Government.

Prominent mill owners expressed similar views. There seemed to be a general opinion that the Government might fairly commandeer ten per cent of the looms to make standardised cloth, to be sold through Government agency. Millowners, they said, would co-operate in such a scheme, but if the Government persisted in stringent measures of interference, there would be a tremendous financial crisis in the city as enormous sums of money were invested in the trade. The opinion was expressed that Bombay members of the Imperial Legislative Council should strongly oppose the proposed bill, unless they were assured that the steps taken were not such as to produce disastrous failures in the cloth market.

Punjab

The 'Observer's' Deposit Forfeited. By Punjab Government.

LAHORE, August 26. The Punjab Government has forfeited the security of Rs. 1000 deposited by the "Observer" a Muslim Bi-Weekly of Lahore under the Press Act for the publication of an article on the 10th August headed, "The Judgeship of the Punjab Chief Court" which in the opinion of the Local Government is likely to bring into hatred or contempt and excite disaffection towards the Government established by law in British India more particularly the Government of the Punjab.

మృదాను యేజంటు:—మేహతా పురుసోత్తమవార్త, చెనాబజారుకోడు, మృదాను.

కాశాయుక్తి సంవత్సరాది సంచిక

తయారై సిద్ధముగ నున్నది.

సింగళి సంవత్సరమున జరిగిన ఐరోపా ఘోరసంగ్రామా చరిత్రమును, అభ్యాత్మిక, వైద్యక, సాంఘిక, రాజకీయ, వ్యావహారిక విశేష విషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసరాజములును, దర్శనీయములగు మహాజనుల వటములును ఇతరములైన, చిత్రవటములును గలిగి మంచికాకితములపై చక్కగ ముద్రింపబడి సిద్ధముగ నున్నది.

కాగితముల కలయిక లేదీ కావలసివచ్చిన ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధముచేసి యుండుటవలన కలయిక వలయువాదములు లేవు.

అంధ్రపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు	రెల రు	2-0-0
అంధ్రపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు	"	0-8-0
అంధ్రపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు	"	0-12-0
అంధ్రపత్రిక సంవత్సర, తేదీ దినపత్రిక 8 మాసముల చందాదారులకు	"	1-0-0

అంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 రు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధాపదము

కామరత్నము	గజకిరీటము	మోహనీరత్నము
దీప్తి 1-కి 0-6-0	దీప్తి 1-కి 0-4-0	నీహ 1-కి 0-12-0

అమృతాంజనము దీప్తి 6, తంబుకెట్టి పీఠి మదరాసు.

వైద్యక సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనాపది సారసవరిల్లా

అపరిమితపు రక్తమవలన జన్మించు జాడ్యములకు కీటముకంటి పండు. కరువులను, వచ్చులను, గండమాలలను పుండ్లను, ప్రాతనిపులను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మ వ్యాధులను పోగొట్టును. (28)

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి

వనాపది సారసవరిల్లా గుణ విచ్ఛుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన వ్యాధులను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును కారైసంబంధమును నొప్పులను పోగొట్టిరక్తమును శుభ్రపరుచును. శరీరాగోగ్యమును గలుగజేయును. 16 రోజుల వలన వండుటకు 4 బొమ్మ బుడ్డిలో అమ్మబడును.

పోపైటరు — పి. డి. సావంత్,

144. ఫననవాడి, నెం 2 బొంబాయి

Proprietor: P. D. SAVANT, Fanaawadi, No. 144, No. 2, BOMBAY.

విజ్ఞాన చంద్రికా బుక్కుడిపో, మాంటురోడ్, మదరాసు.

ఇక్కడ లెలుగు పుస్తకము లన్నియు వ్యాధిమైన కెలకు దొరకును. క్యాటలాగు ఉచితము. డాక్టరు. ఆచంట-అశ్వపతి, బి. ఏ. ఎం. బి. సి. ఎం. (946) మేనేజరు.

అమృతాంజనము

చక్కని డబ్బీతో సహా నీసా 1-కి రెల 0-8-0.

ఆంధ్రోద్యమము.

మొదటి యొక్క చంద్ర మహాజననభయందలి సన్మాన సంఘాధ్యక్షుల, సభాధ్యక్షుల, యువశాస్త్రములు, వారి చిత్రపటములు, సభా తీర్మానములుగలపు. రెల రూ 1-8-0. పోస్టేజీవేలు. ఆంధ్ర పత్రికా కార్యాలయము, 7, తంబుకెట్టిపీఠి, మదరాసు.

మీ బాయిలరు

విశేషకాలము వనిచేయవలెనన్న "ఇంగ్లీషుబాయిలరు కామ్రోజ్మెన్"ను యువయోగింపవలయును. దాని ను పయోగించిన బాయిలరు త్రుప్తపట్టి పొక్కులు పొక్కులుగా లేని చెడిపోకుండుటయే గాక పెల్లెట్టుకు చక్కని మెరుగు నిచ్చును; అవమునున్న గొట్టములనున్న త్రుప్త పట్టకుండగను శుభ్రముగాను నుంచును. ఈ కామ్రోజ్మెన్ యువయోగించినచో సంవత్సరముల తరబడి బాయిలరు చెడిపోకుండ ఎప్పటి కప్పుడు క్రొత్తవానివలె నుండును.

దానియొక్క యువయోగమును గురించియు సలహాను గురించియు అసలు యేజెంట్లకే వ్రాయవలయును

గౌరవులుగల రమ్మ 1-కి రు 26-0-0

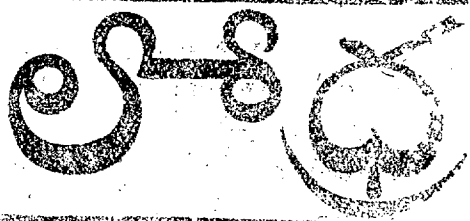
ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ అండు ఇంజనీరింగు వర్క్సు,

తపాలపెట్టె నెం 55కి రు

289

మదరాసు

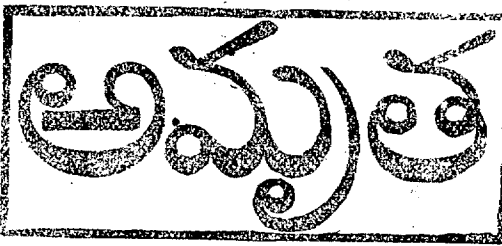
(పై కామ్రోజ్మెన్ గోరునప్పుడు ఈ పత్రిక పేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము)

గర్భాశయ రోగనివారికి:— శ్రీమంతుల గారు

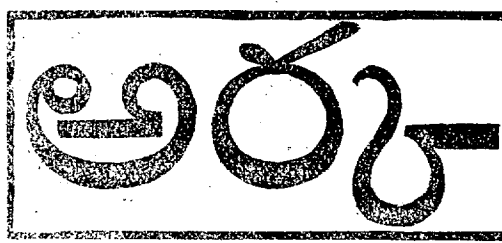
ముత్యకూల బహిష్టి కాకుండుట, అకాలబహిష్టి, మైల బాకీ గాను, తక్కువగానుపోవుట, వసుమరోగము, సంతానహీనత, రక్తహీనత, మలబద్ధకము, సూతికావాతము, కీళ్లనొప్పులు, అరికార్లు, అరచేతులు మంట మొదలగు శ్రీమంతుల వ్యాధులను ముద్రుచును.

పెద్దబుడ్డి రు 8-0-0. చిన్నది రు. 1-10-0

రక్తశుద్ధి ద్రావకము:— ఇది రక్తహీనత, మలబద్ధకము, అశీర్ణము, కీళ్లనొప్పులు, సోమరితనము, మేహ ప్రణములు, సుఖసంకటములు, నిస్సంతృప్త, కడుపులో మంట మొదలగు వ్యాధులను నివారించి శరీరమువలన కాంతిని ముఖమునకు తేజస్సును యిచ్చును.

పెద్దబుడ్డి రు 8-0-0. చిన్నది రు 1-10-0

జ్వర నివారిణి బుడ్డి 1-కి రు. 1-0-0

కేసరికుటీరం, ఆయుర్వేద ఔషధశాల, పోలీసుకమిషనరు ఆఫీసు రోడ్డు, ఎళుంబూరు, మద్రాస్ 168 (ప్రాంచి:— 9, బంధగు పీఠి, మద్రాసు)

301 పాశ్చాత్య వేంకటాచల 594

పండితులవారి సిద్ధాపదములు.

లోకామయవార కస్తూరిమాత్రల నిష్పన్ననను పరికింపుడు.

ప్రతి వత్సరమునను లక్షలకొలది నీ సాల విక్రయము జరుచున్నది.

ఇండియావారు మాత్రమే కాక; బర్మా, సింగపూ, మలీయనేట్, గోవా, ఫీజి, బెలెండ్, ఈస్టాఫ్రికా, మున్నగు ప్రదేశములవారు కూడ నీ సిద్ధాపదమును, ఉపయోగించుచున్నారు.

మహాభాగము "ఒకేయొక లోకామయవార" కస్తూరి మాత్రల నీసా మీ యింట నున్న యెడల, మాటికి కైద్యుల సయమును, నిరీక్షించి, మొరపెట్టుకొనుట తప్పిపోవును.

కిరీటము, కీరవాతము, అశీర్ణము, సార్వజ్ఞాతము, జ్వరము, మాంద్యము, మలబద్ధకము, దగ్గు, గజము నొప్పి, బలహీనత, అనాగోగ్యము, చెడ్డనీటినుండి గలుగు వికారము, చిన్న బిడ్డలకు గలుగు జ్వరము, దగ్గు, వాయువు, మరియూ వనేక రోగములును, ఈ సిద్ధామృత సేవచే వాళ్ళర్యముగా పోయి గుణము గలుగును.

కైద్యశాలలో న కేకవిధము లగునట్టియు మహాయోగకరములగు కర్పాటక మూలికలనుండియే యాపదములను తీవ్రము చేయుచుండును.

రిజిస్టరైన యావ్యాపార గురుకులు, ప్రతి నీసానుల దును ఉంచును; చూచి తీసికొనవలెను.

అనుపానపత్రిక, ప్రతి నీసాతో గూడి యుండును. 260 మాత్రలన్న నీసా 4 అజ్జాలు మాత్రమే.

6 నీసాల లోకసారి కెప్పించి నీసా టపాల ఖర్చుతోడే రు 1-9-0
12. నీసా లోకసారి కొనిన 2-12-0
25. నీసా లోకసారి కొనిన 5-0-0

సమస్త రోగములకు మహద్ద జయుర్యై దీయ సిద్ధాపదములు దొరకును.

విలాసము:— శ్రీ నీతానాథుల వైద్యశాల, ముసూరు.